Jednička

... NEJSTARŠÍ, A PŘECE MLADÁ

TÉMA: Rozvoj Jedničky je strategický a zároveň nadčasový

ROZHOVOR: Jsem rád, že jsem do děkanování šel!

OBSAH

12

20

Jednička aktuálně 2

Jednička speciál 4

Jednička ve vědě 10

TÉMA: Rozvoj Jedničky je strategický a zároveň nadčasový 12

Hyde park 16

Klinika na Jedničku 18

Infografika: Významná centra a rozvojové projekty Jedničky 19

VŠICHNI CHCEME BÝT JEDNIČKA: Jsem rád, že jsem do děkanování šel! 20

Kalendář 24

Senátoviny 24

Středoškoláci na Jedničku 25

Ze studentského života 26

Ze života kliniků 28

STÁŽ: Na gynekologii v Tchaj-wanu aneb přísný řád a čínské tradice 30

Čtyři nezapomenutelné týdny (nejen) s chirurgy v Ósace 32

Absolventi s Jedničkou 34

Co pro mě znamená Jednička 35

Jednička měsíce 35

Jednička ve sportu 36

Jednička v médiích 38

Jednička v sítích 38

Mimo medicínu 39

Významná ocenění 39

Informační zdroje 39

Jednička blahopřeje 40

Knižní novinky 40

Mozek na Jedničku 40

Jednička
Časopis 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy

Ročník: 8
Číslo: 2/2020
Adresa vydavatele: Kateřinská 1660/32, 121 08 Praha 2
IČ vydavatele: 00216208
Redakční rada: Aleksi Šedo, Martin Vejražka
Redakci řídí: Jana Tlapáková
Redakce: Petra Klusáková, Hana Dittrichová, Anna Jarmarová, Markéta Sýkorová, Michal Španko
Grafická úprava: Kristýna Heřmanová
Tisk: Triangl, a.s.
Vyšlo dne: 19. 5. 2020
Uzávěrka dne: 7. 5. 2020
Náklad: 2000 kusů
MK ČR E 23317
ISSN 2336-4181
Neprodejné, vychází pětkrát ročně.
Své dotazy či náměty můžete posílat na e-mail: jednicka@lf1.cuni.cz

O dipeptidylpeptidázách s Ingrid De Meester

Koncem února se na Jedničce uskutečnila další přednáška z cyklu Novinky v biomedicínském výzkumu – tentokrát s profesorkou Ingrid De Meester z Universiteit Antwerpen, Nizozemí, která je aktuálně mluvčí Laboratoře lékařské biochemie a zároveň autorkou 200 publikací a držitelkou 3 patentů. Její hlavní výzkumné zájmy se týkají biochemických a klinických aspektů dipeptidylpeptidáz (DPP) a jejich inhibitorů.

Během své přednášky se prof. De Meester zaměřila na DPP jako regulátory fyziologických procesů. Zmínila se mj. o dobře známé dipeptidylpeptidáze 4 (DPP-4), jejíž inhibitory (gliptiny) jsou aplikovány při léčbě diabetu 2. typu – a to na základě inkretinového účinku vedoucího k prodloužení poločasu endogenního glukagon-like peptidu 1 (GLP-1). Zdůraznila také fyziologickou roli DPP-4 a jejích „rodinných příslušníků" DPP-8 či DPP-9, prolyloligopeptidázy (PREP) a fibroblastového aktivačního proteinu (FAP) včetně jejich substrátů. Prof. De Meester rovněž upozornila na možné využití proteáz jako biomarkerů nebo terapeutických cílů při řešení zánětlivých či onkologických onemocnění.

jat

Foto: archiv České televize

Sestřičky baví pomáhat lidem

V našem Akademickém klubu – Fausťáku měl počátkem března premiéru první díl dokumentárního seriálu režisérky Báry Kopecké Sestřičky. Během jednoho roku tvůrci sledovali práci několika zdravotních sester v nejrůznějších prostředích – v nemocnici, na specializovaném pracovišti, zahraniční misi či v domácnosti. Šestidílný dokumentární cyklus navazuje na dokument Doktoři, jenž Česká televize vysílala před třemi lety. Seriál ukazuje život lidí, pro které představuje péče o druhé poslání. „Celý štáb byl v šoku, když postupně zjišťoval, co vše zdravotní sestry musí umět, jak dlouho musí studovat a co vše musí zvládnout. Říká se, že svou podhodnocenou prací dotují zdravotnictví. Všichni protagonisté si stěžovali na nelehké podmínky. Ale přitom pokaždé, když jsem se jich zeptala, co je k práci vede, objevil se jim ve tváři podobný shovívavý úsměv a odpověděli, že je přece baví pomáhat lidem," řekla na besedě ve Fausťáku režisérka Bára Kopecká. Jak zadoufal proděkan pro nelékařské obory 1. LF UK prof. Michal Miovský, v seriálu se zhlédnou mnohé dívky či chlapci a tento obor si zvolí. „Snad se ještě najdou tací, kteří nesní jen o služebním autě, mobilu a teplé kanceláři," dodal prof. Miovský.

klu

Volby nového děkana v plném proudu

Volební komise našeho Akademického senátu obdržela v termínu pro registraci kandidátů na funkci děkana 1. LF UK dva návrhy, které shodně vyhověly formálním požadavkům. Navrženými kandidáty jsou současný přednosta II. interní kliniky prof. Aleš Linhart a přednosta Ústavu patologické fyziologie a současně proděkan pro studijní problematiku a teoretickou a preklinickou pedagogiku doc. Martin Vokurka. Volební materiály kandidátů jsou vyvěšeny na Úřední desce a webu fakulty v záložce Akademického senátu. Kvůli současné epidemiologické situaci byly termíny projednání návrhů na jmenování nového děkana posunuty. Prezentace kandidátů našim senátorům se koná 18. května od 15.00 ve velké zasedací místnosti děkanátu, akademickým pracovníkům, studentům a dalším zaměstnancům fakulty pak 15. června od 14.00 v posluchárně Purkyňova ústavu. Mimořádné zasedání Akademického senátu k projednání návrhů na jmenování děkana proběhne 22. června od 15.00.

klu

Nové poznatky spánkové medicíny

Lékaři naší Neurologické kliniky si 13. března připomněli Světový den spánku, léčbu jeho poruch i nové studie z oblasti spánkové medicíny. „Zvláště u dětí a v průběhu dospívání jsou poruchy spánku spojeny s řadou vývojových problémů – poruchou pozornosti s hyperaktivitou nebo autistickým spektrem poruch, dále s poruchami nálady, a to nejčastěji depresivními stavy, i poruchami příjmu potravy," řekla prof. Soňa Nevšímalová. Obvykle se lékaři u dospívajících setkávají se zpožděnou fází spánku a bdění s pozdním usínáním i probouzením. Způsobuje je nadměrné večerní používání smartphonů, tabletů a počítačů,

jejichž obrazovky vyzařují modré světlo, které potlačuje vyplavování spánkového hormonu melatoninu. Pacienti doporučenou léčbu často odmítají, akceptuje ji pouze cca pětina.
Jak uvedl vedoucí Centra pro poruchy spánku a bdění prof. Karel Šonka, ideální kvalita spánku je v části populace vzdálená skutečnosti. Lékaři zkoumali osoby starší 50 let, které si nestěžovaly na poruchy spánku. Výzkum pomocí noční polysomnografie ukázal, že polovina z nich splnila diagnostická kritéria pro středně těžkou nebo těžkou spánkovou apnoi, kdy je již indikována léčba trvalým přetlakem v dýchacích cestách, třetina měla periodické pohyby končetinami ve spánku, jeden nemocný měl zkrácenou latenci REM spánku (polysomnografická známka narkolepsie) a jeden jednoznačné projevy poruchy chování v REM spánku.

klu

Foto: archiv ÚVN

Prof. Netuka novým přednostou neurochirurgie

S účinností od 1. dubna se funkce přednosty naší Neurochirurgické a neuroonkologické kliniky v ÚVN ujal prof. David Netuka. Jmenování do funkce považuje za velkou čest – je teprve pátým přednostou na tomto pracovišti za 60 let jeho existence. „Kliniku přebírám ve velmi dobrém stavu díky bývalému přednostovi prof. Benešovi. Samozřejmě jsem plánoval změny v oblasti výuky, např. akcentaci e-learningu, organizaci volitelné praktické výuky či implementaci virtuální reality do výuky, dále změny ve vědecko-výzkumné činnosti s důrazem na bilaterální projekty se zahraničními partnery a projekty s ústavy, kde probíhá základní výzkum, a také změny v léčebně preventivní péči, zejména upevnění a rozvoj nových pracovních skupin na vzácné nemoci a užší spolupráci s ostatními odbornostmi. Pandemie však vše změnila. Systémové změny musí být nyní odloženy na dobu po akutní fázi covidové krize," uvedl prof. Netuka s tím, že se nyní považuje za krizového manažera. „Musíme zajistit péči o pacienty s akutnímu stavy, neodkládat ani výkony, které jsou indikovány k operacím v horizontu málo týdnů. A zajistit výuku mediků pomocí distančního vzdělávání," doplnil výčet současných úkolů nový šéf kliniky.

klu

Zrušené či odložené akce

Z důvodu pandemie Covid-19 a vyhlášení nouzového stavu byla fakulta nucena zrušit či odložit některé plánované akce. Bez náhrady byla zrušena Dětská pouť, která se měla uskutečnit 2. června, a rovněž 21. studentská vědecká konference, jež byla plánována na 19. května. Neuskuteční se ani plně vyprodaný červnový festival Rock for People, konat by se však měl v příštím roce. Odloženy – zatím bez upřesnění termínu – jsou pak březnové, dubnové, květnové i červnové besedy Křeslo pro Fausta, které proběhnou až v roce 2021, dále Zlatá promoce pro absolventy 1970, jež se měla uskutečnit v dubnu a patrně se bude konat letos na podzim. Do podzimního termínu byly také přesunuty z května 31. koncert z cyklu Fakulta srdci Karlova a z června 17. Pražská muzejní noc (naše fakulta se jí však účastnit nebude). O přesných náhradních termínech vás budeme průběžně informovat.

red

Foto: archiv A. Pařízka

Pamětní listy a aplikace pro studentky porodní asistence

Zástupci pedagogů a vedení Gynekologicko-porodnické kliniky „U Apolináře" předali začátkem března novým studentkám bakalářského studijního programu Porodní asistence tradiční pamětní listy – odkazující nejen na významnou úlohu porodních asistentek v péči o matku a dítě, ale i na historickou budovu bývalé Zemské porodnice. Podle prof. Antonína Pařízka, vedoucího lékaře Perinatologického centra kliniky, mají studentky nově k dispozici interaktivní aplikaci pro vzdělávání v perinatologii, určenou pro distanční výuku. Pořízena byla díky finančním prostředkům nadačního fondu Vita et Futura.

red

1. LF UK v době koronavirové

Na některé situace se připravit nelze. To, co i na fakultě v posledních týdnech společně zažíváme, je doba improvizací a novot, které v současném moderním věku a naší kultuře nemají obdoby. Všechny kroky do budoucna jsou teď spíše křehkým našlapováním, ať už v oblasti medicínského školství, klinické praxe či vědy a výzkumu. Jak jsme se ale na Jedničce nejen nyní přesvědčili, obtížné situace přináší výzvy a následně také výkony, které je nutno ocenit. Ukazuje se míra entuziasmu a dobré vůle, schopnost překonávat překážky či komunikační nesoulad, vůle pomáhat a bojovat. Přinášíme doklady dobré „koronapraxe" na 1. LF UK.

Distanční výuka v různých formách

Pedagogové napříč všemi fakultními pracovišti se podílejí na distanční výuce, ať už jde o webináře, on-line konzultace, komentované přednášky či operační výkony, videozáznamy praktik, konferenční hovory... Velký dík patří také studentům, kteří některým pedagogům pomohli s rozběhnutím distančního provozu. Fakultní oddělení výpočetní techniky pod vedením RNDr. Čestmíra Štuky zavedlo nástroje, jež dnes patří do rodinného stříbra e-learningu pro celou UK – jde například o videoservery, profesionální videokonferenční systém Adobe Connect Meeting či software pro elektronické testování Rogo. Výborné zkušenosti jsou i se systémy založenými na wiki, především s WikiSkripty pro posluchače lékařství.

Foto: archiv Ústavu histologie a embryologie

Vedení fakulty v kontaktu se studenty pomocí videí

Až dvě videa týdně natáčel děkan prof. Aleksi Šedo spolu s dalšími fakultními garanty výuky a pravidelně společně zodpovídali dotazy studentů, kteří se v nastalých a průběžných změnách obtížně orientovali. Probírala se výuka v jednotlivých segmentech, oborová specifika či možnosti zkoušení v konkrétních oborech, nechyběla ani informace o vývoji dobrovolnictví našich mediků. Videa si můžete přehrát na YouTube profilu fakulty.

Mimořádná zasedání kolegia děkana

Setkání členů kolegia děkana se konala i několikrát týdně, aby vedení bylo schopno flexibilně reagovat na aktuální situaci. Výsledná resumé byla zveřejňována bez prodlení na webu fakulty.

Testování viru SARS-CoV-2 v BIOCEV

Na velkokapacitním testování vzorků populace na přítomnost viru SARS-CoV-2, způsobujícího onemocnění COVID-19, se v centru BIOCEV ve Vestci u Prahy podíleli i naši vědci – konkrétně pracoviště MUDr. Zory Mělkové. Protože se ve vědeckém bádání zaměřuje na výzkum HIV, má její laboratoř certifikaci k nakládání s infekčním materiálem. MUDr. Mělková tak byla jednou z koordinátorek masivního testování na COVID-19 v BIOCEV. Čtyři týmy vědců zde testují zhruba 300 vzorků denně včetně víkendů. Testy do centra ve Vestci putují z pražských nemocnic i domovů s pečovatelskou službou.

Více než 2000 testů na COVID-19 díky našim pracovištím

Široká akademická obec se zapojila do inciativy, která cílí na pomoc s laboratorním testováním na COVID-19. Vědci z několika pracovišť Jedničky – z Kliniky dětského a dorostového lékařství, Ústavu biochemie a experimentální onkologie, Ústavu biologie a lékařské genetiky či Ústavu imunologie a mikrobiologie – a také z Národního centra lékařské genomiky vyvinuli během 14 dnů ve spolupráci se zaměstnanci VFN funkční systém stanovení COVID-19 v klinickém materiálu. Systém již několik týdnů využívá VFN pro testování zaměstnanců a přijímaných pacientů. Jak uvedl prof. Stanislav Kmoch, celkem již bylo testováno více než 2000 vzorků. Pracovníci fakulty tak svou činností

Foto: archiv Ústavu biofyziky a informatiky

pomohli navýšit kapacitu testování v ČR a společně s VFN významně přispívají ke zvládnutí epidemiologických problémů v této složité době, dodává další vědkyně, prof. Libuše Kolářová.

Masky, štíty a respirátory z 3D tisku

Fakulta na některých svých pracovištích disponuje 3D tiskárnami, které vytiskly stovky kusů ochranných pomůcek. Zaměstnanci oddělení výpočetní techniky díky tomu zajistili několik set ochranných štítů, které věnovali např. nemocnicím v Městci Králové a Nymburku, tamní policii, domovu důchodců v Rožďalovicích a dalším organizacím či jednotlivcům ve Středočeském kraji. MUDr. Jan Ptáčník z I. chirurgické kliniky spolu s kolegy zase vytiskli štíty a masky pro potřeby svého pracoviště, obdobně tomu bylo i v Centru pokročilého preklinického zobrazování, kde Ing. Adam Modrý vyráběl masky podle prototypu polomasky BUT–H1 proti COVID-19. Jde o typ, který vyvinuli na Vysokém učení technickém v Brně. Štíty z 3D tiskárny produkovali rovněž na Ústavu biofyziky a informatiky, mj. ve spolupráci s Mgr. Ludmilou Maffei Svobodovou. Podle Mgr. Jana Zemana zde začali také s tiskem respirátorů. Zaměstnanci ústavu předali pomůcky např. kolegům ze IV. interní kliniky.

Šití roušek

Doma vyrobené roušky zprostředkovala zaměstnancům děkanátu naší fakulty Mgr. Magdalena Česneková ze Stomatologické kliniky. Do šití roušek se v průběhu nouzového stavu dobrovolně zapojili také další Jedničkáři.

Projekt Těhotenství a COVID-19

Odborníci z Gynekologicko-porodnické kliniky „U Apolináře“ spustili bezplatnou internetovou poradnu pro rodiny, které očekávají narození potomka a mají otázky k onemocnění COVID-19. Na internetových stránkách www.porodnice.cz vznikl projekt Těhotenství a COVID-19, kde odborníci ochotně a srozumitelně odpovídají na zaslané dotazy. Garantem projektu je prof. Antonín Pařízek, vedoucí lékař Perinatologického centra kliniky.

Sportovní výzva pro Medicinaulici

Kolegové Ústavu tělesné výchovy odstartovali v polovině dubna benefiční sportovní výzvu „10 000 kilometrů do 10. května“ s tím, že za její splnění věnuje naše fakulta 10 000 Kč studentské iniciativě Medicinaulici. Pokořit stanovenou metu se podařilo za pouhých 5 dnů, proto se organizátoři dohodli s vedením 1. LF UK, že za každých dalších 10 000 km přidá fakulta dalších 5000 Kč. Výsledná částka nakonec činila 20 000 Kč. „Spolu s kolegy z ústavu jsme přemýšleli, jak studenty i zaměstnance motivovat ke sportovní aktivitě. Nápad přišel v souvislosti s uvolněním restrikcí a povolením individuálního venkovního sportování. Překvapilo mě, kolik lidí reagovalo pozitivně,“ řekl odborný asistent ústavu Mgr. Ondřej Trnka, který byl iniciátorem výzvy. Sportovci podle něj během výzvy ve volbě sportu kopírují celospolečenský trend – vévodí běh, následován jízdou na kole a chůzí.

Děkujeme všem, kteří pomáhali a pomáhají!

klu

Foto: archiv 1. LF UK

Studenti – Dobro fakulty

Pod záštitou naší fakulty vznikla během pandemie COVID-19 studentská iniciativa Dobro1lf. Studenti, jimž byla kvůli šíření koronaviru 11. března pozastavena prezenční výuka, vytvořili skupinu dobrovolníků koordinující výpomoc několika stovek mediků především ve zdravotnických zařízeních. Postupem času přibývaly další aktivity, kterými se tým Dobro1lf začal zabývat, přičemž činnost iniciativy pokračuje i nadále.

Koordinační tým v čele s místopředsedou Akademického senátu Davidem Kulišiakem a senátory Lukášem Panenkou a Jakubem Danzigem má 20 členů, kteří se aktivně podílejí na chodu celé iniciativy. „Vytvořili jsme si algoritmus pro vyplňování dotazníků, s jehož pomocí jsme sbírali a analyzovali data od studentů se zájmem pomáhat. To nám umožnilo sledovat vývoj počtu dobrovolníků i pokrytí nemocnic a dalších zdravotnických zařízení. Řešili jsme ale i spektrum jiných činností – komunikovali s personalisty nemocnic, zjišťovali stav ochranných pomůcek na pracovištích, koordinovali uzavírání pracovně-právních vztahů nebo právní ochrany během dobrovolničení. Vytvořili jsme mapu ČR, která monitorovala rozmístění mediků ze všech zúčastněných fakult a umožnila nám efektivně pokrýt personální poptávku po studentech v celé ČR," popsal pilíře práce koordinátorů D. Kulišiak, který nyní studuje v 6. ročníku VL.

„Naší fakultě je ctí, že její studenti zcela spontánně vytvořili iniciativu na pomoc našemu zdravotnictví a v širší rovině celé společnosti, postižené mimořádným stavem. Cením si jejich vnímání světa optikou neegoistického zájmu a jejich přínosu, jsou inspirací všem ostatním," ocenil mediky děkan prof. Aleksi Šedo.

klu

Počty dobrovolníků z 1. LF UK přiřazených do jednotlivých zdravotnických zařízení

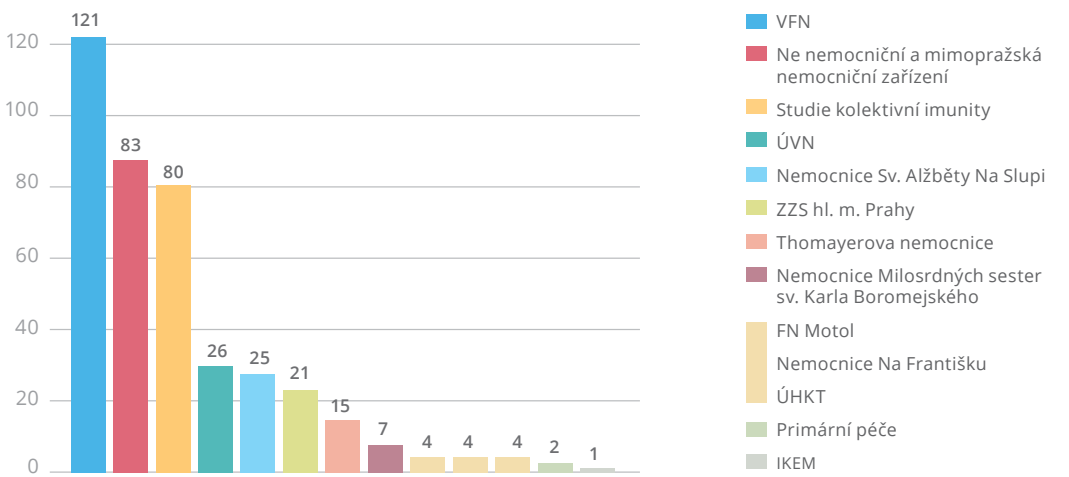

Dobro příběhy z praxe

Na odvykačce v PN Bohnice

Díky dobrovolníkům 1. LF jsem dostal možnost pracovat na mužském protialkoholním a protidrogovém oddělení (na odvykačce, jak rád říkám) PN Bohnice. Tuto práci mám velmi rád, nejen kvůli výbornému personálu, ale je to také zajímavá a naplňující zkušenost a motivuje mě dělat psychiatrii. Na oddělení jsem dělal „holku pro všechno". Můj den začal ranní poradou, pak komunitní schůzkou, kde se probral program dne, přivítali se noví pacienti nebo jsme se rozloučili s odcházejícími. Následně jsem pomáhal s běžnou ošetřovatelskou a sanitářskou prací. Odpoledne jsem měl možnost vést terapii nebo relaxační cvičení. Kromě těchto aktivit jsem měl na starosti nákupy pro oddělení a také dozor při vyšetřeních mimo nemocnici. Práce byla hodně různorodá a zajímavá, protože pacienti reprezentují širokou škálu naší společnosti. Velmi rychle jsem si uvědomil, že závislost je těžká a snadno do ní muže každý z nás spadnout. Proto mě mrzí stigmatizace závislých společností.

Matej Rúra, 5. ročník VL

Práce v odběrovém voze

Jako dobrovolník jsem měla možnost pracovat v odběrovém voze Městské policie hl. m. Prahy, kde jsme byli dva medici a jeden policista řidič. Jeden z nás vždy odebíral vzorky a přezdívalo se mu „špinavej", takže byl v oddělené části vozu a nesměl přijít do kontaktu s „čistými", tedy s řidičem a druhým medikem, který zpracovával dokumentaci. A jak takový odběr ve voze probíhal? „Čistej" zavolal na dispečink, kde mu sdělili kontakt na osobu, která měla být testována. Po cestě jsme kontaktovali testovaného, aby vyšel před dům, kde následně během několika sekund proběhl stěr z nosohltanu. Za jednu dvanáctihodinovou směnu jsme stihli asi 30 odběrů.

Lenka Krobová, 4. ročník VL

U pacienta už v prváku

Ahoj! Jmenuji se Alisa Shvets a jsem studentkou prvního ročníku všeobecného lékařství. Pomáhala jsem ve Všeobecné fakultní nemocnici – nejprve na KARIM, poté na Koronární jednotce II. interní kliniky. V rámci svých úzkých kompetencí jsem se snažila být pomocnou rukou oddělení. Zpravidla jsem pomáhala s hygienou pacientů, doplňovala materiál, dezinfikovala plochy a pomůcky. Jednoduše řešeno, když někdo potřeboval něco podat, umýt, podržet nebo připravit, byla jsem k službám coby dup! Výhodou bylo, že jsem mohla pod odborným dohledem pozorovat různé ošetřovatelské a lékařské výkony, což se poštěstí málokterému prvákovi. Chtěla jsem pomoci, dokud to šlo. Věřím, že pomocná ruka se hodí i v zázemí a že i jako prvák jsem byla v těchto šílených časech nápomocná. A co si budeme povídat, během karantény se pořád jen pasivně učit u knih by bylo k zbláznění, zatímco dobrovolnictvím jsem se mohla leccos naučit. Přeji pevné nervy všem! Zdravotníkům, jejich rodinám i všem ostatním, jsou to pro nás všechny obtížné časy. Hlavně buďte zdraví!

Alisa Shvets, 1. ročník VL

Alisa s kolegou Janem Brakem. Foto: archiv Dobrolf

Při testování v laboratoři

Od konce března jsme pracovaly v laboratoři septických stavů, která patří pod Klinickou mikrobiologii a ATB centrum při Ústavu lékařské biochemie a laboratorní diagnostiky. Laboratoř byla transformována tak, aby zvládala rostoucí nároky na testování nemoci COVID-19. Naší úlohou bylo pomáhat laborantovi s administrativou – s příjmem vzorků v pravidelných intervalech, se zadáváním údajů o pacientech do databáze a následně s komunikací výsledků testů s odděleními nemocnice. Laboratoř byla v provozu každý den od 7.00 do 22.00, svátky nevyjímaje. Příjem vzorků probíhal 6krát denně, výsledky pak byla oznamovány 3krát denně. Poskytovaly jsme informace ohledně správné techniky odběru, sdělovaly výsledky testů pacientům i zaměstnancům. Práce v laboratoři byla velmi dynamická, snahou byla maximalizace efektivity provozu včetně přijímání personálních posil a zprovozňování nových přístrojů. Věříme, že i my jsme svým dílem přispěly ke zvládání krizové situace.

Nikola Demeterová, Klára Rozkošová, 4. ročník VL

O Dobro1lf s jejím iniciátorem D. Kulišiakem

David Kulišiak (na snímku vpravo) v diskuzi s kolegy koordinátory Adamem Šubrtem a Lukášem Panenkou (na snímku vlevo). Foto: Dominika Kubů, Dobro1lf

Student 6. ročníku VL a místopředseda Akademického senátu naší fakulty David Kulišiak byl v době nouzového stavu v čele koordinačního týmu dobrovolníků a inciativy Dobro1lf.

Kdy se na fakultě začali dobrovolníci aktivizovat?
Na začiatku bolo slovo, a to slovo prišlo v e-maile z rektorátu, ktorý nám zrušil prezenčnú výuku. Deň po, konkrétne v deň vyhlásenia núdzového stavu 12. 3., som osobne kontaktoval riaditeľa VFN, kde som a priori prišiel s otázkou eventuálneho záujmu nemocnice o nás – medikov. Po našej konverzácii ohľadom teoretického nedostatku zdravotníckeho personálu, upresnenia podmienok a jednoznačnej kladnej odpovede, šli knihy definitívne stranou. Následne som kontaktoval kolegu z Akademického senátu Lukáša Panenku a kolegu Marka Havrdu, ktorý nebol žiadnym nováčikom v dobrovoľníckych aktivitách, a vytvorili sme FB skupinu „Dobrovolníci 1. LF UK" pre prípadných ďalších záujemcov v boji s globálnou pandémiou. V priebehu nasledujúcich pár hodín sa skupina postupne rozrastala.

Jaký byl další průběh? Překvapilo vás něco?
Hodiny, dni plynuli a počet dobrovoľníkov, ktorí chceli pomôcť, sa navyšoval. Zo začiatku v jednotkách, desiatkach a v deň vyhlásenia „povinnosti" už mala naša skupina niečo cez 100 študentov, dnes viac než 1200 členov. Postupný nárast záujemcov nielen zo strany nás študentov, ale hlavne na strane nemocníc i iných zdravotníckych zariadení sa ekvivalentne odzrkadlil aj na rozširovaní nášho koordinačného tímu, ktorý ma aktuálne 20 členov, a taktiež na portfóliu našich aktivít, ktoré viedli k vytvoreniu iniciatívy komplexne pokrývajúcej všetko – „Dobro1lf." Čo mňa osobne najviac prekvapilo, bol priam neuveriteľný záujem medikov, ktorí boli schopní a ochotní nasadiť do boja s SARS-CoV-2 to najcennejšie, čo majú, zdravie, a okamžite zasiahnuť v prvej línii!

Bude Dobro1lf fungovat i po skončení pandemie?
Snáď bude mať vývoj celej situácie aj naďalej pozitívnu tendenciu a charakter, a budeme si môcť povedať, že to najhoršie už je za nami. Postupným rozvoľňovaním opatrení zo strany štátu, univerzity i samotnej fakulty sa začína na niektorých preklinických i klinických pracoviskách obnovovať výuka. Taktiež na strane zdravotníckych zariadení sa začína s pomalým ukončovaním pracovne-právnych vzťahov a presunu študentov z prvej línie, do línie skúšok. Samozrejme definitíva pokračovania, či eventuálneho ukončenia pracovných činností je na individuálnom posúdení našich študentských hrdinov. Nota bene, vízia a plány ad futuro zahrňujú aj našu vzniknutú iniciatívu Dobro1lf a sú predmetom práve prebiehajúcich diskusií s mojimi kolegami, kde bude našou prioritou nájsť pre ňu uplatnenie aj v dobe „post-covid".
red

Is COVID-19 modernizing education at LF1?

The recent corona pandemic is changing the landscape of Universities and schools worldwide and is very likely to have a long-lasting impact on how we teach in the future. Especially at our Faculty where e-learning has not yet received the necessary attention so far, it has provided us with an unparalleled chance to modernize education.
Up until now, it has been largely up to individual departments whether they provided online resources to their students or not. This situation has changed almost over-night as teachers were forced to adapt because they were not able to provide education as they used to. Switching to a remote type of teaching was a necessity to continue with education and doing that in a manner that can be counted equivalent to teaching in person was a very demanding task and is still an ongoing process.
A special thanks goes to our Year Representatives in Czech and English Parallel, with whom we started an initiative of setting up virtual classrooms in MS Teams for each department in a matter of just two days. The initial idea was to help our teachers facilitate e-learning by setting up everything in advance which should take as much work off their shoulders as possible, which was now in times of coronavirus as important as ever. Many departments have already gladly accepted this invitation and we hope to continue on this progressive path even after corona.

Christian Entenmann, Student Senator in the Academic Senate, President LF1 MEDSOC

Co přinesla Studie kolektivní imunity

Foto: Dominika Kubů, Dobro1lf

Ve středu 6. května představily ministerstvo zdravotnictví a ÚZIS ČR první výsledky Studie kolektivní imunity (SARS-CoV2-CZ-Preval), jejímž hlavním cílem bylo zjistit prevalenci výskytu protilátek proti novému typu koronaviru – tj. jak velká část české populace se s infekcí COVID-19 již setkala a může mít vybudovanou imunitu. Jako jedna z akademických institucí se na organizaci studie podílela i naše fakulta a takřka stovka jejích studentských dobrovolníků koordinovaných týmem Dobro1lf. Mezi 26 549 testovanými v Praze, Brně, Litoměřicích a na Olomoucku bylo odhaleno 107 pozitivních na COVID-19.

Ukázalo se tedy, že v české populaci je velmi nízký počet osob infikovaných virem SARS-CoV-2, pohybuje se v jednotkách promile až procent. Z předběžných výsledků také vyplývá, že mezi nakaženými je lidí bezpříznakových asi čtvrtina až třetina a s mírnými symptomy asi tři čtvrtiny. V kohortách osob, které se přišly nechat otestovat dobrovolně, byla v Brně zjištěna promořenost 0,22 %, v Praze pak 0,4 %, Litoměřicích 0,6 %, Olomouci 1,29 % a v Litovli či Uničově 3,33 %. V kohortě Českého statistického úřadu, který vybral reprezentativní vzorek populace, testy prokázaly až 1,48 % infikovaných v Praze, 1,87 % v Brně a 4 % v Olomouci. Mezi lidmi zvanými Akademií věd ČR bylo až 1,29 % pozitivních a IKEM (skupina chronicky nemocných) 0,63 %.

Foto: Dominika Kubů, Dobro1lf

„Celá studie má dva zásadní rozměry. Jednak poznání stavu epidemie v naší populaci a zároveň získání řady dalších poznatků o šíření a vlastnostech onemocnění COVID-19 na populační úrovni. Touto prací jsme se zařadili po bok dalších států, které namísto teoretických předpokladů hledají faktické odpovědi," uvedl děkan prof. Aleksi Šedo, spoluautor studie, a ocenil významnou pomoc našich studentů, kteří napomohli jejímu zdárnému průběhu.

Pohledem studenta

„Během studie kolektivní imunity jsem pomáhal s prací v odběrovém stanu v Kateřinské zahradě. Celá akce pro mě byla skvělou zkušeností, za což vděčím především organizátorům a také našemu odběrovému týmu, díky kterému vše od začátku šlapalo jako švýcarské hodinky," uvedl Filip Medek, student 4. ročníku VL naší fakulty. Nejnáročnější chvíle podle něj přišly na samém počátku, kdy asi všechny překvapil úvodní nával zájemců o testování. „Avšak s pomocí dobrovolníků a systematického rozdělení práce jsme si s tím poradili relativně dobře. V dalších dnech už probíhalo vše hladce, každý jsme měli možnost vyzkoušet si různé funkce – od odběrů kapilární krve přes administrativu až po sdělování výsledků testů. Díky tomu byla každá směna svým způsobem jedinečná a vše probíhalo v rychlém tempu. Chtěl bych proto poděkovat celému týmu za příležitost a organizaci, bez níž by to nebylo vůbec možné," zhodnotil akci Filip.

Velké poděkování patří všem ostatním studentům, kteří se do studie zapojili, jejich koordinátorům Davidu Kulišiakovi, Lukáši Panenkovi a Adamu Šubrtovi, a také velitelům jednotlivých odběrových stanů Báře Kubicové, Anně Kryštofové a Lilit Matevosjanové!

jat

Představujeme vědeckou skupinu doc. Kateřiny Jirsové

Foto: archiv K. Jirsové

V týmu doc. Kateřiny Jirsové – Laboratoři biologie a patologie oka (LBPO) Ústavu biologie a lékařské genetiky 1. LF UK a VFN – pracují doc. Jan Bednár, MUDr. Viera Veselá, doktorandi Mgr. Ingrida Šmeringaiová, João Victor Cabral, MD, a další doktorandi VFN a FN Motol.

Zaměření

Tým LBPO se zabývá základním a aplikovaným výzkumem v oblasti biologie a patologie oka a transplantační problematikou. Charakterizuje zdravý a patologický povrch oka, studuje patogenezi syndromu suchého oka či deficienci limbálních kmenových buněk. Věnuje se také vývoji nových typů tkání a buněk pro zavedení do preklinické a klinické transplantační praxe (limbální kmenové buňky, amniová membrána, endotel rohovky). Cílem je inovace přípravy a skladování štěpů, zvýšení jejich kvality a prodloužení přežívání. LBPO rovněž provádí laboratorní diagnostiku syndromu suchého oka a deficience limbálních kmenových buněk.

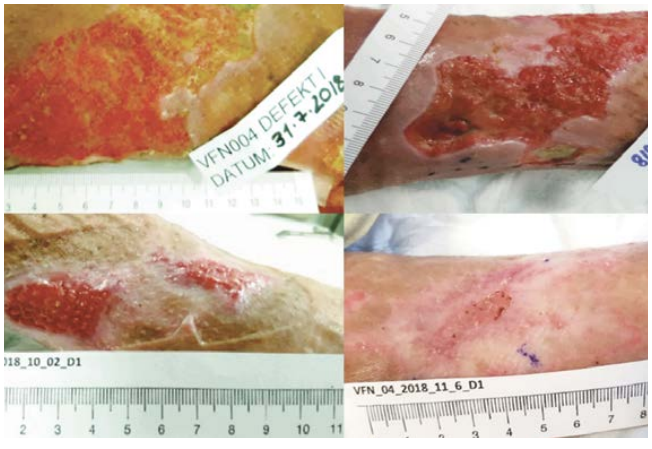

Postup hojení 56 cm² velkého semicirkulárního defektu (73letý muž, polymorbidní, bez tendence hojení po dobu 9 týdnů). Terapie amniovou membránou po dobu 14 týdnů, použito 224 cm², pokles bolesti během 5 aplikací ze stupně 5 na 0. Foto: A. Svobodová, VFN

Spolupráce, projekty

Spolu s tkáňovými bankami ve FN Motol a FN Královské Vinohrady se LBPO podílí na přípravě štěpů pro transplantace, úzce spolupracuje s Bankou biologického materiálu 1. LF UK (BBM). V roce 2020 je vedoucí skupiny K. Jirsová hlavním řešitelem či spoluřešitelem těchto projektů:

- Aplikace amniové membrány v léčbě dlouhodobě se nehojících ran, NV18-08-00106. Projekt, jehož cílem je standardizovat terapii chronických ran pomocí amniové membrány (spolupráce s VFN, FN Motol, Nemocnicí Na Homolce), najít nové látky podílející se na akceleraci hojení a analgetickém účinku, modifikací přípravy a skladování minimalizovat pokles aktivity účinných agens v amniové membráně.
- PROGRES Q25 – univerzitní projekt, jehož spoluřešitelským týmem je i LBPO.
- Analýza českých genomů pro teranostiku, EF16_026/0008448 (BBM). Projekt, který povede k sestavení kontrolní databáze genetické informace typické pro českou populaci, čímž přispěje k přesné diagnostice genetických onemocnění. Nyní probíhá sběr vzorků jedinců ze všech krajů České republiky. Více informací o projektu včetně možnosti zapojení najdete na webu www.acgt.cz.
- BMRI-CZ: Síť biobank – univerzální platforma k výzkumu etiopatogeneze chorob, EF16_013/0001674. Projekt přispívající k objasnění patogeneze a zlepšení diagnostiky zejména nádorových onemocnění.
- Na mezinárodní úrovni spolupracuje LBPO především s Universitetet i Oslo, Norsko (prof. T. P. Utheim, prof. A. Collins); Università Campus Bio-Medico, Řím, Itálie (Dr. A. Micera, prof. S. Bonini); NILU Kjeller, Norsko (prof. M. Dušinská); CNRS, Francie (Dr. S. Dimitrov, Dr. C. Petosa, Dr. A. Hamiche) a ENS, Francie (Dr. D. Angelov).

Významné výstupy

Týmu LBPO se podařilo zpřesnit diagnostiku deficience limbálních kmenových buněk a definovat podmínky jejich kultivace (PMID: 21693612, 29928900, 29134474), začlenit lysyloxidázu do patogeneze keratokonu (PMID: 26218558, 23041260) nebo přispět k objasnění patogeneze zadní polymorfní dystrofie (exprese patologických proteinů, podstata recidivy; PMID: 28414732, 19162009, 17289024, 21695473). Na úrovni ČR přispěla k zavedení kultivované rohovky (PMID: 19604163) a rohovkové endotelové lamely pro transplantační účely (spolupráce s FN Královské Vinohrady, doc. P. Studený; PMID: 19850580, 21963859) a rovněž k zavedení léčby pacientů se syndromem suchého oka pomocí autologního séra (PMID: 24074049).

Pokud máte zájem o více informací, pište na: katerina.jirsova@lf1.cuni.cz

CNE společně s dalšími vědci proti nádorové agresi

Odborníci Centra nádorové ekologie 1. LF UK (CNE) jsou součástí týmu, který publikoval vědeckou práci zkoumající agresivní chování nádorů. Výsledky jejich bádání otiskl prestižní časopis Cancers.
Základní linií tohoto výzkumu bylo studium exprese cyklinů D1, D2 a D3 (CCND1, CCND2, CCND3) u dlaždicových karcinomů hlavy a krku. Byly přitom sledovány nádory pozitivní i negativní na přítomnost lidského viru HPV16. „Prokázali jsme lepší prognózu u HPV16 pozitivních nádorů v souladu s nálezy dalších skupin. Dále jsme zjistili, že zejména u HPV16 negativních se mohou dobře zastupovat oba typy cyklinů CCND1 a CCND2, a tím ovlivňovat agresivní chování nádoru. Rovněž byl ukázán význam amplifikace některých genů na agresivním chování tumoru," řekl hlavní vědecký koordinátor centra a přednosta našeho Anatomického ústavu prof. MUDr. Karel Smetana, DrSc.
Na studii, která probíhala v rámci CNE, se konkrétně podíleli vědci Ústavu molekulární genetiky AV ČR, Anatomického ústavu 1. LF UK, Kliniky otorinolaryngologie a chirurgie hlavy a krku 1. LF UK a FN Motol a Dermatovenerologické kliniky 1. LF UK a VFN ve spolupráci s Mikrobiologickým ústavem AV ČR a Klinikou otorinolaryngologie a maxilofaciální chirurgie 3. LF UK a ÚVN.
klu

Foto: archiv 1. LF UK

Analysis of HPV-Positive and HPV-Negative Head and Neck Squamous Cell Carcinomas and Paired Normal Mucosae Reveals Cyclin D1 Deregulation and Compensatory Effect of Cyclin D2

Cancers (IF 6,162)
Volume 12(4)
March 2020
PubMed ID: 32224897
DOI: doi.org/10.3390/cancers12040792

Elektronické cigarety v ČR: Nová zdravotní rizika

Vědci Toxikologického informačního střediska (TIS) při Klinice pracovního lékařství 1. LF UK a VFN v čele s doc. MUDr. Sergejem Zacharovem, Ph.D., po sedm let evidovali a analyzovali zdravotní rizika spojená s (ne)úmyslnou akutní expozicí e-cigaretám a vaporizérům – „heat-not-burn" cigarety (HNBC). Tyto elektronické nikotinové dávkovače obsahují nejen nikotin, ale i propylenglykol, rostlinný glycerin, dochucovadla a několik dalších složek. Kouř z HNBC obsahuje vysoké koncentrace dehtu, akrylamidu či formaldehydu a několik dalších potenciálně škodlivých látek v koncentracích 2–10násobně vyšších než v referenčních klasických tabákových cigaretách. „Nejčastější příčinou telefonického dotazu na TIS z těchto důvodů byla náhodná expozice per os novorozenců a dětí, které byly přivábeny atraktivním ovocným aromatem z náplní či snadno dostupných e-cigaret v jejich okolí. Naše data zároveň poukazují na potenciální zneužití e-liquidů s vysokým obsahem nikotinu za účelem sebepoškození či v suicidálním pokusu. Ve většině přijatých dotazů byla odhadovaná dávka toxická, prognóza nejistá a byla doporučena lékařská observace či hospitalizace. Přibližně v polovině případů byli pacienti symptomatičtí již během konzultace, s tím že gastrointestinální projevy patřily mezi příznaky intoxikace s nejvyšším výskytem," uvedl přednosta kliniky doc. Zacharov s tím, že novorozenci a děti předškolního věku jsou ve sledovaném ohledu nejzranitelnější skupinou.
klu

Výzkum byl uskutečněn v rámci Akčního plánu Ministerstva zdravotnictví ČR pro oblast kontroly tabáku.

Foto: archiv S. Zacharova

Acute exposures to e-cigarettes and heat-not-burn produkts reported to the Czech Toxicoloical Information Centre over a 7-year period (2012–2018)

Basic and Clinical Pharmacology and Toxicology (IF 1,68)
February 2020
PubMed ID: 32012431
DOI: doi.org/10.1111/bcpt.13393

TÉMA

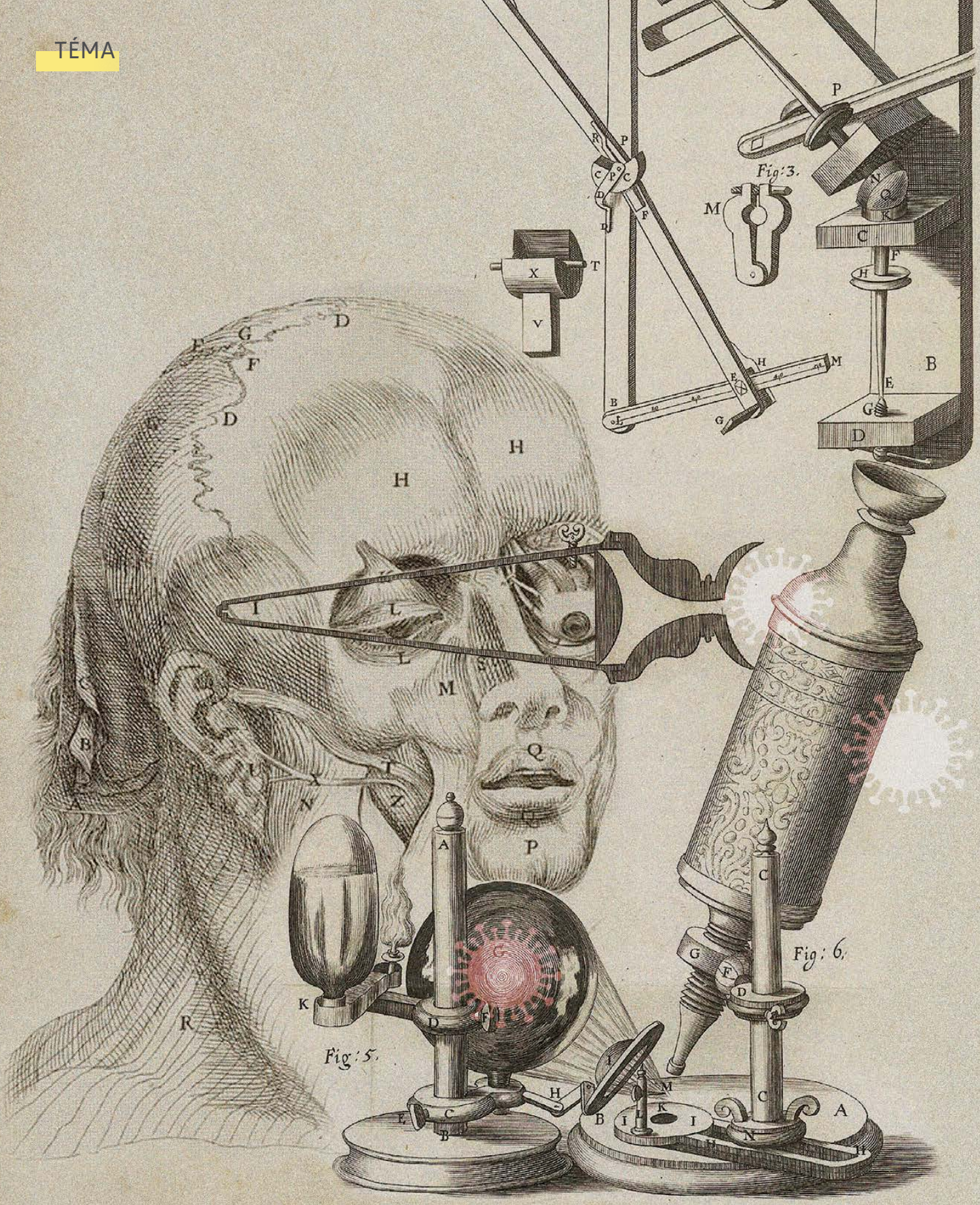

Rozvoj Jedničky je strategický a zároveň nadčasový

V dnešní době, kdy je prakticky veškerá pozornost upínána k jedinému tématu celosvětové pandemie COVID-19, se může téma rozvoje fakulty jevit jako nepříhodné. Řada čtenářů se jistě může ptát, proč není Jednička věnována pouze současné situaci související s novým typem koronaviru SARS-CoV-2. Pokusím se odpovědět na konkrétním a aktuálním příkladu. Když vznikal program projektu BIOCEV, naše fakulta jako jediná zařadila do návrhu laboratoř pro práci s vysoce infekčními agens. Po vypuknutí pandemie COVID-19 bylo centrum BIOCEV jedním z prvních akademických pracovišť, jež se zapojilo do testování pacientů a přispělo k navýšení tolik potřebné testovací kapacity o stovky vzorků denně. Bez infekční laboratoře, kde probíhá příprava biologického materiálu, by se BIOCEV – i přes veškeré vybavení dalších svých laboratoří – nemohl do testování zapojit.

Při budování centra BIOCEV nikdo z nás nepředpovídal dnešní nouzový stav. Považovali jsme však za správné, aby součástí rozvojového projektu fakulty bylo i „něco navíc proti standardu". Něco, co možná v tu chvíli nebylo nejžhavější prioritou, ale absence čehož by v případě potřeby v budoucnu znemožnila vydat se určitým směrem. Netěší mě, že se prozíravost naplnila zrovna nyní a v této podobě, jsem nicméně hrozně rád, že díky tomu můžeme dnes právě takto významně pomoci.
I proto si myslím, že je téma rozvoje fakulty hodno pozornosti. Vzhledem ke končícímu funkčnímu období stávajícího vedení si dovolím pojmout článek jako bilanční zhodnocení resortu za dobu našeho působení.

Doba nedávno minulá

Předchozí programové období fondů EU 2007–2013 přineslo faktické vyloučení Prahy coby bohatého regionu z řad uchazečů o velké investiční dotace na infrastruktury. Malou náplastí byl vznik několika center v těsném okolí Prahy. Nicméně část dotací, která sem mířila, hrubě neodpovídala poměru množství a velikosti pražských vědecko-výzkumných institucí vůči zbytku země, kde rostla centra za miliardy skoro jako houby po dešti. I tak se fakultě dařilo získat v méně dotovaných výzvách projekty v řádu až desítek miliónů korun, které významně přispěly k jejímu rozvoji (např. Výzkumné laboratoře buněčné biologie a metabolomiky nebo Zobrazovací centrum pro biomedicínu a lékařské nanotechnologie). Od začátku jsme se také zapojili do již zmíněného projektu BIOCEV – Biotechnologického a biomedicínského centra Akademie věd ČR (AV ČR) a Univerzity Karlovy (UK) ve Vestci u Prahy.
Dnes je BIOCEV pokládán za příklad po všech stránkách zdařilého projektu, a to i na nejvyšších úrovních. Po náročném období přípravy a realizace, mnoha komplikacích a pochybách, můžeme dnes hodnotit projekt jako velmi úspěšný. Zcela prokazatelně to dokládají výsledky vědecké práce a množství grantů, které naše skupiny v centru získávají (téměř 20 % fakultního objemu vědeckých grantů včetně 4 projektů PRIMUS). Ostatně projekt patří mezi nejlépe hodnocené z celého programu Center excelence a jeho jméno už má dobrý zvuk nejen u nás, ale i v zahraničí.
Když na konci období uvolnilo ministerstvo školství nedočerpané zdroje prostřednictvím výzvy na investiční rozvoj i pro Prahu, využili jsme příležitost a získali 2 projekty v souhrnu za 150 miliónů korun na rozvoj přístrojového vybavení. Větším a kompaktnějším byl projekt Center for Advanced Preclinical Imaging (CAPI), díky kterému fakulta vybudovala nejen na české poměry unikátní centrum preklinického zobrazování. V dalších letech se vybavení CAPI, díky jeho zapojení do národních infrastruktur,

Foto: Veronika Vachule Nehasilová

dále rozšiřovalo, takže v současnosti centrum svým vybavením snese srovnání s nejlepšími obdobnými pracovišti v celosvětovém měřítku.

Díky OSTR fakulta získala přes půl miliardy za 5 let

Do programového období EU fondů 2014–2020 jsme vstupovali s jasně deklarovanými cíli – získat minimálně 250 miliónů korun, 500 miliónů jsme si vytkli jako hranici úspěchu. Zkušenosti z předchozích let napovídaly, že „amatérský" přístup přípravy žádostí o projekt jejich budoucími vědeckými řešiteli, byť s podporou výborně fungujících oddělení děkanátu, výrazně snižuje šanci na úspěch. Klíčovým a často rozdílovým prvkem je administrativní manažer projektu, který rozumí jazyku předkladatele výzev, umí ho přeložit řešitelům, zkoordinuje přípravu všech potřebných součástí (od vlastní náplně projektu přes personální záležitosti, rozpočet či veřejné zakázky až po tvorbu indikátorů), vše sjednotí a sestaví finální podobu žádosti. To potvrzovaly i příklady institucí, které takovým aparátem disponovaly prokazatelně ke svému prospěchu.

Proto jsme administrativní zázemí fakulty rozšířili o Oddělení strategického rozvoje (OSTR), které se postupně díky zvyšujícímu se počtu projektů rozrůstalo na dnešní 4členný, skvěle fungující tým. Na začátku jsme ještě využívali služeb externích specialistů na evropské projekty, v posledních letech je již veškerá práce s přípravou žádostí a následnou realizací těch úspěšných plně v režii fakulty. O kvalitě našeho administrativního aparátu svědčí např. celouniverzitní projekt Mobilita, jenž umožnil pracovní pobyty našich zaměstnanců v zahraničí i příjezdy zahraničních odborníků k nám a ve kterém jsme prakticky kompletní administrativní metodiku vytvořili u nás (vzhledem k její absenci ze strany nadřízených orgánů), aby ji posléze přejaly i ostatní fakulty UK.

Za 5 let fungování OSTR, samozřejmě ve spolupráci s ostatními odděleními děkanátu, které nelze opomenout, připravilo či se podílelo na přípravě bezmála 50 žádostí o projekty z fondů EU. Naše fakulta získala jako hlavní řešitel či spoluřešitel 22 projektů a 1 je ještě ve fázi hodnocení. Celková přidělená částka dosáhla k dnešnímu dni cca 512 miliónů korun pro 1. LF UK.

Je potřeba zdůraznit, že tyto peníze nejsou zadarmo. Evropské projekty vyžadují spoluúčast žadatele, která v průměru představuje asi 5 % celkových nákladů. Tento fakt spolu s povinnou udržitelností projektů v předkládané podobě ještě 5 let po skončení financování patří mezi hlavní důvody, proč jsme na fakultě pečlivě vážili, kolik projektů do jaké výzvy a v jaké výši podáme.

> Dnešní extrémní zkušenost nám připomíná, že vážně myšlený rozvoj by se neměl omezovat pouze na pokrytí aktuálních potřeb, ale měl by cílit na potenciální potřeby budoucí.

Centrum nádorové ekologie

Pokud vybrat z projektů jediný, zvláštního zřetele hodný, pak je jím bezpochyby Centrum nádorové ekologie (CNE) zahrnující několik pracovišť naší a Přírodovědecké fakulty UK i partnery z AV ČR a vedené přednostou Anatomického ústavu prof. Karlem Smetanou. Projekt z výzvy Excelentní výzkum je naším největším projektem z operačních programů, z téměř 300 miliónů jde týmům z naší fakulty více než polovina. Jeho význam a kvalitu potvrdil i úspěch navazujícího záměru v tzv. Pre-screeningu strategických projektů nebo udělení ceny Česká hlava 2019 jednomu ze spoluřešitelů CNE, doc. Janu Brábkovi

z Přírodovědecké fakulty UK. Nepovažuji za náhodu, že CNE získalo pracoviště, které se dlouhodobě řadí k těm, jež výborně spolupracují s administrativním soustrojím děkanátu – jak na přípravách, tak i realizaci projektů, při dodržování termínů či kvality připravovaných podkladů.

Kampus Albertov

Projekt Kampusu Albertov je v přípravě už dlouho a vzhledem ke svému rozsahu by vydal na samostatný článek. Práce na realizaci stavby intenzivně probíhají. Jelikož však ze strany poskytovatele financí není zatím stále uzavřena klíčová otázka financování, a to i s ohledem na aktuální epidemiologickou situaci, plánované zahájení výkopových prací letos v létě nejspíše nenastane. Naše participace drží od začátku konzistentní linii směrem k vybudování vědecko-výzkumného centra mezinárodního formátu s důrazem na vynikající technologické zázemí, okolo kterého se soustředí to nejlepší z vědy, co máme či spíše budeme mít. Snažíme se projekt směřovat tak, aby jeho dispozice nebyly limitovány jen orientací na současné specifické potřeby několika málo konkrétních směrů a týmů, ale aby byl do budoucna přístupný a otevřený prakticky pro jakýkoli vědecký záměr a směr. Jsem rád, že se to daří a že Kampus Albertov se opravdu připravuje jako univerzální a modulární centrum moderní vědy.

Co se nepovedlo

Tak jako v každém počínání se ne vždy vše vydaří, sluší se po výčtu úspěšných aktivit uvést i to, co se nám nepovedlo. Nepodařilo se získat velký investiční projekt na zkvalitnění vzdělávací infrastruktury vysokých škol, kde jsme žádali o více než 400 miliónů korun na technologické zázemí, zejména simulátorových technologií a dalších přístrojů. Mírně se to podařilo kompenzovat díky naopak velmi dobře nastavené výzvě „Nábytek“, kde jsme za získaných 60 miliónů alespoň malou část původně plánovaného vybavení pořídili.

Do ztracena vyšuměl také záměr tří pražských lékařských fakult UK a Zdravotnické záchranné služby hl. m. Prahy na vybudování společného Regionálního simulačního centra zaměřeného na popromoční vzdělávání zdravotníků. Za nás poměrně podrobně připravenému projektu se po úvodním pozitivním přijetí na ministerstvu zdravotnictví začaly z různých stran objevovat všeliké více či méně objektivní překážky a komplikace, až se o něm nakonec přestalo mluvit úplně.

Velké zklamání nám připravila iniciativa ministerstva školství „Pre-screening strategických projektů“ vyhlášená s cílem vybrat celonárodní strategické projektové záměry s evropským přesahem, aby mohla být jejich realizace zahájena hned od začátku dalšího programového období. Z 10 vybraných projektů (z 50 podaných) naše fakulta jeden vedla (Národní centrum pro studium nádorových onemocnění) a v dalším byla partnerem. Rozpočet pro 1. LF UK dosahoval bezmála půl miliardy korun. Bohužel byl program záhy po vyhlášení výsledků bez jakéhokoli zdůvodnění zrušen Radou vlády pro výzkum, vývoj a inovace. Ale i neúspěchy k životu patří a přinesly cenné zkušenosti.

Bez vynikajících učitelů a vědců se neobejdeme

Závěrem bych si dovolil zhodnotit uplynulé období z pohledu rozvoje fakulty jako úspěšné, byť až čas ukáže, v jaké míře. Podařilo se nám pořídit množství technologického vybavení, finančně podpořit řadu aktivit a významně přispět ke zlepšování podmínek pro výuku i vědeckou činnost. Fakulta dnes disponuje administrativním aparátem, který umí velmi kvalitně připravit i realizovat projekty nejrůznějšího obsahu. Vlastní zhodnocení těchto komodit však už leží na všech, co na 1. LF UK pracují, učí a bádají. Bez vynikajících uživatelů vyjdou sebelepší prostředky a podmínky do značné míry vniveč. Je paráda mít v garáži závodní Ferrari – pokud k němu ale chybí schopný řidič, bude se stejně ploužit mezi slabšími vozy, jen bude násobně dražší na provoz a údržbu. Zároveň nám i dnešní extrémní zkušenost připomíná, že vážně myšlený rozvoj by se neměl omezovat pouze na pokrytí aktuálních potřeb, ale měl by se snažit cílit na potenciální potřeby budoucí.

Ivan Mikula, proděkan pro rozvoj fakulty

Cestovní mapa velkých výzkumných infrastruktur ČR

Trochu stranou povědomí fakultní veřejnosti zůstává účast našich pracovišť na „road mapě“ velkých výzkumných infrastruktur, kterou ministerstvo školství, potažmo Rada vlády pro výzkum, vývoj a inovace, definuje jako „jednu z klíčových složek českého národního výzkumného a inovačního systému“ a deklaruje její dlouhodobou systémovou finanční podporu. V pro nás relevantní oblasti Zdraví a potraviny (≈ biologické a lékařské vědy) se podílíme na 4 infrastrukturách z celkových 10:

- BBMRI-CZ – Banka klinických vzorků,
- EATRIS – Český národní uzel Evropské infrastruktury pro translační medicínu,
- Czech-BioImaging – Národní infrastruktura pro biologické a medicínské zobrazování,
- NCMG – Národní centrum lékařské genomiky,

přičemž u poslední uvedené jsme hlavním koordinátorem. Z pohledu fakulty se jedná o velice důležitý počin, neboť tyto infrastruktury mají, alespoň prozatím, v rámci vědy a výzkumu dlouhodobě plánovanou vlastní rozpočtovou kapitolu. Jsou na ně taktéž cíleny specifické výzvy z operačních programů, jejichž prostřednictvím jsme v tomto období získali více než 100 miliónů korun, které byly alokovány zejména na přístrojové vybavení.

Ivan Mikula, proděkan pro rozvoj fakulty

Sledujete rozvojové projekty naší fakulty? Který z nich považujete za nejpřínosnější?

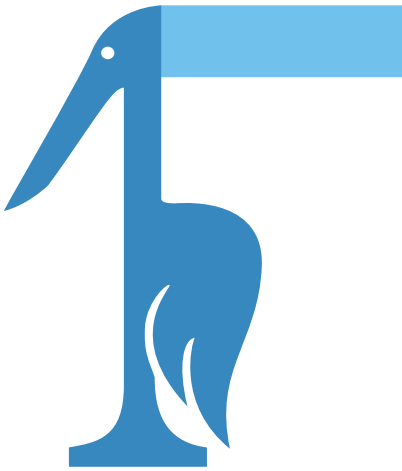

prof. Michal Miovský, přednosta Kliniky adiktologie

Mezi mnoha projekty, které nyní běží, považuji z hlediska naší fakulty za důležitý mnoho let připravovaný a složitý projekt rekonstrukce a rozvoje Fyziologického ústavu i celé budovy, kde sídlí. Myslím, že je důležité, aby si fakulta hlídala klíčové teoretické obory, jejich ústavy, a nezaspala. Klinické obory jsou vázány na nemocnice a „drivovány" obrovským tlakem klinické praxe. Je proto nutné chránit a rozvíjet rodinné stříbro. To se vrátí mnohonásobně zpět jak ve výuce, tak vědě – podmínky chodu Fyziologie již byly ostudné, a domnívám se, že jejich zlepšení si tým profesora Kittnara (i další pracoviště v budově) zaslouží a že přinesou fakultě kýžený posun vpřed.

prof. Jiří Štork, přednosta Dermatovenerologické kliniky

V posledních letech umožnily některé projekty Jedničky pozoruhodný rozvoj univerzitní vědecké práce. Za zmínku jistě stojí projekt BIOCEV, kde se setkává náš fakultní biomedicínsky orientovaný výzkum s čistě vědeckými týmy Akademie věd ČR, což považuji za mimořádně prospěšné pro obě strany. Důležitá je i snaha o využívání prostředků z projektů spolufinancovaných EU. Jsem rád, že dlouhodobé onkologické klinické i výzkumné zaměření našeho pracoviště umožnilo, aby se také někteří naši zaměstnanci včetně postgraduálních studentů zapojili třeba do práce na projektu Centra nádorové ekologie. Obrovský význam může do budoucna mít i podpora Biobanky. Myslím si, že naprosto klíčová je při všech těchto projektech i komplexní manažerská a administrativní podpora zejména z fakultního Oddělení strategického rozvoje a Grantového oddělení. A to se podle mého názoru velmi dobře daří.

prof. Aleš Linhart, přednosta II. interní kliniky – kliniky kardiologie a angiologie

Rozvojové projekty fakulty sleduji. Zejména ty velké mají šanci změnit její budoucí fungování. Přitom by mělo jít jak o vědecké struktury, tak o výuková zařízení a zařízení pro sociální interakce. I přes skvělou snahu mnohých kolegů by zejména simulátorová výuka měla být protěžována více. Jedním z těch, které mohou mimořádně ovlivnit naši budoucnost, je projekt Kampusu Albertov, přesněji jeho Biocentra. V koncepci tohoto potenciálně unikátního zařízení figurují programy, které mají k oboru mé činnosti – tedy ke kardiovaskulární medicíně – blízko, zejména pak genetika, genomika a bioinformatika a výzkum buněčných systémů ve zdraví a nemoci. Je mi ale líto, že nemoci kardiovaskulárního systému, na něž stále umírá většina obyvatel naší země, zde nejsou zastoupeny specificky. Přesto se domnívám, že interakce mezi vědeckými týmy zúčastněných fakult má velký potenciál. Proto doufám, že naše fakulta bude adekvátně zastoupena.

Jakub Danzig, 4. ročník VL

Projekty sleduji, jsem velký fanda práce v centrech BIOCEV a CAPI. Ale osobně, z pohledu studenta, se nejvíce těším na Kampus Albertov. Každý rozvojový projekt je v něčem přínosný, ale na projektu Kampusu Albertov se mi líbí, že kombinuje více přínosů naráz, kombinuje výzkum, výuku a bude nabízet i společenské prostory.

doc. Lukáš Zlatohlávek, III. interní klinika – klinika endokrinologie a metabolismu

Rozvojové projekty fakulty sleduji a je jich velká spousta – ať na poli vědy a rozvoje fakulty, tak na poli výuky. Jedná se ale i o každodenní praktické věci pro zaměstnance, jako jsou např. provoz bufetu ve dvoře ÚVI (U Nemocnice 4), fitness centrum a sauna v Salmovské atd. Osobně samozřejmě „sobecky" jako garant studijního programu Nutriční terapie sleduji danou oblast, kdy nyní akreditujeme Ph.D. program Nutriční a metabolické vědy, který není určen pouze nutričním terapeutům, ale i absolventům třeba lékařských či jiných tematicky blízkých fakult. Toho času je pochopitelně velmi aktuální rozvoj e-lerningu a studijních opor.

prof. Stanislav Kmoch, Klinika dětského a dorostového lékařství

Výzkumné projekty a programy řešené na 1. LF UK se snažím sledovat. Které projekty jsou aktuálně považovány na fakultě za „rozvojové", nevím. S touto definicí jsem se nesetkal.

Názory? Zkušenosti? Fakta či domněnky? Zajímá nás vše!

Anna Stefanovičová, 3. ročník VL

Kolik z vás ví o nějakém rozvojovém programu či projektu naší fakulty nebo univerzity? Většinu asi napadne Fond mobility (podpůrný program UK, který má za cíl pomoci studentům účastnit se mezinárodních projektů). Když jsem si ale uvědomila, že o jiných programech toho mnoho nevím, začala jsem „googlit".
Na celý seznam projektů, kterých se můžeme jako studenti účastnit, by asi nestačilo toto vydání Jedničky, ale projekt, který mě opravdu zaujal, se jmenuje Kampus Albertov. V rámci tohoto projektu se plánují na místě naší stávající albertovské menzy postavit dvě nová výuková centra, dále pak studovna, posluchárny, seminární místnosti, nová menza, bistro a další prostory, které z Albertova udělají středobod našeho studentského života. Pokud bych na závěr mohla všem studentům doporučit jednu věc – projeďte si občas stánky 1. LF UK, mnoho věcí vás (mile) překvapí.

Allen Fishman, 2nd year General Medicine

In the past few months my colleagues from the AS and I have talked to students and educators, conducted surveys, and took inspiration from other top-ranking universities around the world, constantly thinking how we can take the best ideas and implement them in our own faculty to improve what is already great.
Communication, modernization and feedback – are three things that in my opinion require our attention, and the recent pause in education due to COVID-19, has presented us with a unique opportunity – and we used it to implement a new tool which holds a great potential for improving all three of them – MS Teams! This tool works great so far, and I even dare to dream, that the next academic year will begin with every student having on-demand access to all educational materials and schedules in a single universal mobile app :).

prof. René Foltán, přednosta Stomatologické kliniky

Rozvojové projekty fakulty sleduji velmi zběžně. Z dlouhodobého hlediska považuji pro rozvoj fakulty za zásadní spolupráci na velkých projektech typu Kampus Albertov nebo BIOCEV.
Ostatní lékařské fakulty, tedy hlavně mimopražské, které nejsou zatíženy „geografickým hříchem" Prahy jako nejbohatšího regionu, čerpaly v minulých letech obrovské prostředky z evropských rozvojových programů. To bohužel 1. LF UK mohla jen ve velmi omezené míře. Bojím se, aby nám tyto prostředky v budoucnu nechyběly. Takové objemy peněz, jaké rozdělovala EU, nikde v českém rozpočtu – a asi ani v budoucnu – nenajdeme. Kvalitní výuka ani věda se bez peněz prostě dělat nedají.

doc. Tomáš Kučera, přednosta Ústavu histologie a embryologie

Průběžně sleduji, jak se rozvojové projekty na fakultě realizují. Na našem ústavu například těžíme z výhodně umístěného centra zobrazovacích metod, které v současnosti funguje v Ústavu biologie a lékařské genetiky. Zde je přínosem možnost občasného využití mikroskopické techniky a příležitost ke konzultaci s kolegy „mikroskopiky".
I na našem ústavu poskytujeme k využití unikátnější mikroskopy, přičemž se jedná v principu o neformální spolupráci na kolegiální bázi. V této souvislosti s napětím očekávám vývoj okolo Kampusu Albertov a možnosti v budoucnu využívat jejich „core facility". Dále bych chtěl vyzdvihnout projekt Centra nádorové ekologie, který není možná tolik postavený na technologiích, ale na jasně formulovaném vědeckém problému s výrazným klinickým dopadem.

Mgr. Viktor Sýkora, vedoucí Centra pro experimentální biomodely

Celý můj profesní život je spojen s 1. lékařskou fakultou a mám radost, pokud se rozvíjí a je úspěšná. Dění na fakultě sleduji, a tudíž také sleduji i projekty, které se u nás realizují a které mimo jiné dokládají kvalitu našich pracovišť.
Myslím si, že vzhledem k rozmanitosti fakultních projektů (BIOCEV, Kampus Albertov, CAPI...) by nebylo fér vybrat jeden a označit ho za nejpřínosnější. Osobně mě v poslední době svým potenciálem, zaměřením i ambicemi nejvíce zaujal projekt Centra nádorové ekologie, jehož cílem je návrh nových terapeutických přístupů ovlivňujících mikroprostředí nádoru.

... a co si myslíte vy?

Onkologie v Thomayerce má široký odborný záběr

Onkologická klinika 1. LF UK a Thomayerovy nemocnice (TN) zabezpečuje diagnostiku, léčbu a dispenzarizaci pacientů se solidními nádory. Je součástí Komplexního onkologického centra (KOC) společně s naším Ústavem radiační onkologie v Nemocnici Na Bulovce a naší Onkologickou klinikou ve VFN. Regionální sídlo zde má i Národní onkologický registr.

Ve shodě s epidemiologickou situací ČR nejvíce pacientů přichází kvůli karcinomu tlustého střeva, prsu a prostaty. Klinika je jedním ze dvou hlavních center v zemi pro léčbu testikulárních nádorů. Nemocní s primárními plicními tumory jsou léčeni hlavně na Pneumologické klinice 1. LF UK a TN, onkologická klinika pro ně zabezpečuje konziliární činnost v oblasti radiační onkologie a radioterapii včetně konkomitantní léčby. Intenzivně se zde zabývají podpůrnou terapií v onkologii včetně nutrice a řešení bolesti. Samozřejmá je úzká spolupráce i s dalšími pracovišti pečujícími o onkologické pacienty nejen TN, ale také mimo ni – např. s onkocentrem polikliniky Medicon, Ústavem pro péči o matku a dítě v Podolí, benešovskou či nymburskou onkologií.

Denní onkologický stacionář.
Foto: archiv TN

Výuka a vzdělávání

Na klinice probíhá pregraduální výuka mediků i dalších studentů 1. LF UK včetně jejich zkoušení a rovněž postgraduální vzdělávání v oborech klinická a radiační onkologie. Každoročně tu stážují lékaři při krátkých předatestačních stážích v různých interních i chirurgických oborech. Pracovníci kliniky se podílejí na vzdělávání sester a vyučují v oboru ošetřovatelská péče v interních oborech. Vyučují a zkouší taktéž v rámci atestací z klinické a radiační onkologie a radiologické fyziky.

Věda a výzkum

Výzkum urologických nádorů, zejména karcinomu ledvin a prostaty, a nádorů prsu probíhá formou klinických studií, které pacientům nabízí přístup k nejnovějším onkologickým lékům a zdravotníkům přináší zkušenosti s terapií, jež se do praxe často dostane až za několik let. Experimentální léčbu poskytuje klinika i nemocným s karcinomem jater a žlučových cest. V oblasti grantů cílí pracoviště především na oblast testikulárních malignit (genetiku tumorů varlat, vznik rezistence na cisplatinu), v přípravě je projet věnovaný infertilitě po prodělané léčbě, běží i dlouhodobé výzkumy role primární řasinky u zhoubných nádorů. Ve spolupráci s Ústavem experimentální medicíny AV ČR pak klinika zkoumá aspekty rizika, karcinogeneze a terapie kolorektálního karcinomu.

Klinika v číslech

- 1700 nových onkologických pacientů ročně
- 10 ambulancí + onkologický stacionář
- 23 lůžek
- 1 lineární urychlovač + 2 další v přípravě
- 13 intervenčních klinických studií fáze II a III
- 21 lékařů – 13 atestovaných onkologů, 8 lékařů v přípravě k atestaci
- 25 sester
- 11 radiologických asistentů
- 1 fyzioterapeut

klu

VÝZNAMNÁ CENTRA A ROZVOJOVÉ PROJEKTY JEDNIČKY

BIOCEV

Biotechnologické a biomedicínské centrum Akademie věd a Univerzity Karlovy ve Vestci

Zapojené instituce: 1. LF UK, Přírodovědecká fakulta UK, 6 ústavů AV ČR

Otevření: 2016

Finance: 2,3 mld. Kč (podíl 1. LF UK cca 13 %)

CAPI

Centrum pokročilého preklinického zobrazování 1. LF UK

Otevření: 2016

Finance: cca 115 mil. Kč

KAMPUS ALBERTOV

Výzkumně-vzdělávací centra Biocentrum a Globcentrum

Zapojené instituce: 1. LF UK, Přírodovědecká fakulta UK, Matematicko-fyzikální fakulta UK

Otevření: 2023

Finance: cca 2,5 mld. Kč (pouze samotná stavba)

DALŠÍ PROJEKTY 1. LF UK FINANCOVANÉ Z FONDŮ EU

Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Výzkumné infrastruktury

Počet: 3 projekty (1 již ukončen)

Finance: cca 73,3 mil. Kč

Budování expertních kapacit – transfer technologií

Počet: 1 projekt (již ukončen)

Finance: cca 4,5 mil. Kč

Celouniverzitní projekty ESF

Počet: 2 projekty

Finance: cca 20,6 mil. Kč

Celouniverzitní projekty ERDF

Počet: 1 projekt

Finance: cca 13,2 mil. Kč

Rozvoj výzkumně zaměřených studijních programů

Počet: 1 projekt

Finance: cca 8,3 mil. Kč

Excelentní výzkum

Počet: 1 projekt

Finance: cca 165,7 mil. Kč

Mezinárodní mobilita výzkumných pracovníků

Počet: 1 projekt

Finance: cca 10,2 mil. Kč

Mezinárodní mobilita výzkumných, technických a administrativních pracovníků výzkumných organizací

Počet: 1 projekt

Finance: cca 6,9 mil. Kč

Podpora rozvoje studijního prostředí na VŠ

Počet: 1 projekt (již ukončen)

Finance: cca 59,3 mil. Kč

Dlouhodobá mezisektorová spolupráce

Počet: 1 projekt

Finance: cca 21,6 mil. Kč

Rozvoj kapacit pro výzkum a vývoj

Počet: 5 projektů

Finance: cca 51,6 mil. Kč

Operační program Praha – pól růstu

Podpora transferu technologií a znalostí z výzkumných organizací do praxe

Počet: 3 projekty (2 již ukončeny)

Finance: cca 55,3 mil. Kč

Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost

Aplikace

Počet: 1 projekt

Finance: cca 22 mil. Kč

Jsem rád, že jsem do děkanování šel!

V čele naší fakulty stojí od roku 2012 a jeho funkční období za pár měsíců skončí. Na otázku, jak se za tu dobu změnil, pohotově odpovídá textem písně kapely Olympic: „Jsem to já jak zamlada… Názory jsem málo změnil. Muziku (Jedničku) mám rád!" Faktu, že mohl první lékařskou spolu se svými kolegy vést – i v této nelehké době –, si velmi váží. Svému nástupci by přál, aby jeho fakulta měla dobrého děkana. A naopak. Aleksi Šedo, v pořadí šestý děkan 1. LF UK po listopadu 1989.

Jak se vám bude pracovna a post děkana opouštět?
Musím přiznat, že sentiment v tom je. Pracovna na děkanátu – přezdívaná Mordor – má symbolický rozměr, moc si vážím toho, že jsem v ní mohl pracovat. Jsem tedy rád, že jsem „do toho šel" a šel bych do toho, i kdybych, jak se píše v Knoflíkové válce, to byl býval věděl. Ale jak běží život, víme, že změny jsou strašně užitečné pro lidi, instituce i celé společnosti. Proto je dobře, že perioda děkanování je jasně vymezena. Mimochodem, díky změnám se také máme pořád na co těšit.

Asi jste si nepředstavoval, že se na konci svého funkčního období ocitnete v bezprecedentní situaci, kdy budou zavřené školy?
Už naposledy si vypůjčuji slova klasika: „Tak to jsem opravdu, ale opravdu nečekal." Fakt, že na nás dopadla, byť naštěstí v porovnání s mnoha jinými zeměmi zatím ještě ne tak dramaticky, koronavirová pandemie, je skutečně dramatická situace, která zahýbala vším, na co jsme byli zvyklí. Dramatické pro chod školy byly i události roku 1989. To však byl jednoznačně přechod od špatného k lepšímu, plný naděje, s celkem jasným vzkazem „kdo je kdo". Jakkoli dnes už jsou, třeba díky vzpomínkovému optimismu, vítězi všichni :). Teď čelíme přímému ohrožení zdraví a životů nás všech. Ale doufám, že budeme, tentokrát v dobrém, zase vítězi my všichni.

Jak se tato situace odrazila na fungování fakulty a co vám ukázala?
Zcela bez orientální zdvořilosti – obrovské množství skvělých kolegů, napříč pracovišti a generacemi. V klidných dobách je asi více prostoru pro mudrování „to já bych, kdybych", „ať se to udělá" nebo „ať to udělá někdo jiný". Po drobných a velmi ojedinělých počátečních disharmoniích, než nám všem došlo, že v tom nejsme „my versus oni", se rozjela skvělá komunikace nejen přes oficiální fakultní struktury, ale i napřímo, v celé naší obci. Množství podaných rukou, byť obrazně, při udržování hygienické distance.

Neukázalo se, že prezenční výuka je do jisté míry překonaná?
Prezenční výuka je a bude v přípravě budoucích lékařů a vědců nezastupitelná. I proto, že konkrétní praktické dovednosti, kontakt s pacienty a sociální vybavenost budou jejich nezbytnými profesními instrumenty. Ale určitě se otevřel prostor pro přehodnocení forem výuky konkrétních disciplín. Navíc se během poměrně krátké doby i z mnoha konzervativnějších kolegů stali velmi schopní uživatelé e-výuky, o časové úspoře díky e-komunikaci ani nemluvě.

Během pandemie mj. vznikla studentská iniciativa Dobro1lf. Jak vnímáte aktivitu našich studentů v průběhu krize?
Na to je strašně těžké odpovědět a nebýt přitom patetický. Fakt bomba… Vždy mě dostává, když lidé dělají něco, co nemusí a z čehož nic hmatatelného sami nemají. A najednou tady byly stovky lidí, kteří investovali spoustu času, energie, kreativity a v mnoha případech i sami riskovali prostě „pro dobro". Pro druhé. Pro pacienty. Pro svoji školu a učitele. Narovinu, jejich aktivita byla i úžasným mementem a motivací pro ty okoralejší mezi námi staršími. Na to se nezapomíná.

Další velkou akcí byla studie kolektivní imunity, na níž se naše fakulta podílela a kterou provázely mírné kontroverze o tom, zda je potřebná, dobře navržená atp. Překvapilo vás to?
To byla také škola. Na studii se podílelo několik lékařských fakult, fakultních nemocnic, IKEM a AV ČR. A myslím, že více z nás, kteří trávíme většinu času ve slonovinové věži akademic-

Prof. MUDr. Aleksi Šedo, DrSc. Jedním z jeho dlouholetých koníčků jsou motorkářství a motorky – hlavně jeho Yamaha Warrior. Foto: Markéta Sýkorová

kého světa, bylo trochu překvapeno rozruchem kolem studie. Do jaké míry to vše souvisí s očekávatelnými změnami postkovidové ekonomické a možná i politické mapy země, nechávám na politicích. Akademický rozměr studie byl ovšem velkou výzvou a zkušeností! Jsem si jist, že její výsledky v kontextu obdobných studií právě proběhlých či probíhajících v řadě dalších států, budou faktickým příspěvkem pro posun v chápání zákonitostí epidemie.

Pojďme se ohlédnout za uplynulými takřka 8 lety vašeho působení v čele Jedničky. Jak byste je zhodnotil?
Nechci teď sklouznout do detailů jazyka výroční zprávy. Tak vezmu od každého něco. Naše kurikula definovaná akreditací v roce 2011 se postupně vyvíjela v rámci jednotlivých předmětů. Na základě průběžných výsledků hodnocení výuky studenty a ve spolupráci s čerstvými absolventy garanti klinických předmětů v minulém roce identifikovali potřebu několika systémových změn v posledních ročnících studia, s nimiž v nejbližší době seznámíme akademický senát. Rozjeli jsme systematicky a téměř z nuly simulační výuku. Kvalita a produktivita našich špičkových týmů či vědeckých škol, ale i špičkové technologické zázemí a vědecké infrastruktury trvale řadí naši fakultu mezi „top-ten“ vědecko-výzkumných institucí ČR a na první místo mezi ostatními lékařskými fakultami v republice. Výsledky vědecké činnosti jsou kritériem pro cílení institucionální podpory. Významným zdrojem financí jsou rozvojové programy, v jejichž získávání jsme v posledních letech poměrně úspěšní. Průlomovým krokem ve financování bylo zahájení státního programu podpory lékařských fakult.

> Naše akademická obec si umí dobře vybírat svou reprezentaci. Aby byla „za fakultu“, nikoli za předmět, disciplínu či cokoli jiného partikulárního.

Je něco, na co jste obzvláště hrdý?
Na prvním místě na možnost spolupráce s profesionály napříč fakultou. A s určitým mimofakultním přesahem i na výrazné posílení vztahů s dalšími lékařskými fakultami. Ustavení Asociace děkanů lékařských fakult České republiky, na němž jsme se významně podíleli, posílilo naši společnou pozici. Právě přímá jednání mezi asociací a oběma resortními ministerstvy vedla k úspěšnému spuštění zmíněného programu podpory lékařských fakult, který přímým směrováním prostředků zásadně posílil náš mzdový fond. A nedá mi to ještě jednou nezmínit studenty.

Dobrý manažer se určitě neobejde bez dobrého týmu. Můžete to potvrdit?
Nejbližšími spolupracovníky děkana jsou členové kolegia. Všem jim velice děkuji – nejen za profesionální a tvůrčí práci v jejich resortech, ale i za přátelské vztahy, které mezi námi postupně vznikly. Musím však poděkovat i všem akademickým senátům, s nimiž jsem měl to potěšení spolupracovat. Vím, že zdaleka ne na všech školách funguje spolupráce vedení a senátů tak efektivně a v tak konstruktivní atmosféře. A mimochodem, senát spolu s našimi velkými senátory byl opakovaně úžasnou oporou při negociaci a řešení některých problémů na platformě univerzity. To vychází nejen z odhodlání, ale hlavně z hluboké znalosti akademických souvislostí. Mohu říci, že naše akademická obec si umí dobře vybírat svou reprezentaci. Aby byla „za fakultu“, nikoli za předmět, disciplínu či cokoli jiného partikulárního.

Během svého působení jste se snažil hodně naslouchat i hlasům studentů, které jste zapojil do kolegia děkana či jednotlivých pracovních skupin. Proč jste se pro tento krok rozhodl?
Měl jsem k tomu dva důvody. Tím hlavním byla potřeba obsáhnout, spojit a využít pohledy všech skupin naší akademické obce. Proto se na práci „task forces“, pracujících pod vedením jednotlivých proděkanů, podílel vždy minimálně jeden student, delegovaný studentskou částí senátu. Tím druhým důvodem byl očekávaný – a mohu říci, že i naplňovaný – pocit spoluodpovědnosti. Je dobré, když nacházíme vzájemný konsenzus a když můžeme nahlížet důvody rozhodnutí „v přímém přenosu“. Musím přiznat, že přímé zastoupení studentské kurie v kolegiu děkana, které jsme v době epidemie ještě posílili, představovalo neskutečně produktivní instrument faktické kolegiální spolupráce. Díky za ni!

Fakulta se také poměrně hodně otevřela veřejnosti – např. účastí na různých festivalech, osvětových či jiných akcích.
Myslím si, že zaměření na veřejnost, navíc specificky směřované na definované cílové skupiny, založení několika „značkových“ pořadů pro média, zájemce o studium, veřejnost, vytvoření časopisu Jednička atd. má jednak obecně popularizační a edukativní význam v rámci tzv. třetí role, ale i jasně měřitelné výsledky. Vypovídá o tom nejrozsáhlejší odezva v médiích mezi všemi lékařskými fakultami a zprostředkovaně i nárůst zájmu studentů o naši školu. A řekl bych, že jsme si to také prima užili :).

Patrně se ale nepodařilo vše dotáhnout do konce. Co budete svému nástupci předávat jako otevřené?
V obecné rovině by se mi líbilo, kdyby vše, co se dařilo, se dařilo ještě více. Ale konkrétněji. Uvažovali jsme o založení dětské školky. Zahajovali jsme spolupráci s Přírodovědou a Matfyzem,

z důvodů problémů s pozemky projekt zhavaroval. Poté jsme začali připravovat dětskou skupinu, nicméně průzkum po fakultě překvapivě ukázal nezájem o tuto službu. Možná by stálo za to průzkum zopakovat. A pak je několik dílčích nedostatků. Plánovali jsme akci „safari“, aby akademičtí pracovníci lépe poznali a pochopili práci děkanátské administrativy, a naopak. Když neznáme východiska a pravidla práce toho druhého, máme spíše tendenci se domnívat, že to nedělá dobře :). A také se nám nepodařilo přesvědčit několik pracovišť, aby pamatovala na fakultu při podávání grantů či mediálních prezentacích a aby efektivněji manažersky pracovala se svými mzdovými limity a personální strategií.

Co vás během děkanování překvapilo a co jste se naučil?
Jeden můj kolega občas říká, že není špatné být překvapen, ale není dobré se leknout :). Během své profesní kariéry jsem měl to štěstí poznat několik vědeckých pracovišť v různých státech. A docela mě překvapilo, že na všech jsem se vlastně potkával s podobnými typy kolegů či spolupracovníků, obdobně namíchaných z hlediska způsobu uvažování, schopností, motivací, jednání. Není pak vlastně překvapivé, že často měli podobnou roli a postavení v týmu. Užíval jsem si to i jako jakousi hru – kolegovi Kunyo Yamaokovi na Institut Curie v Paříži jsem říkal Vincenzo, po spolupracovníkovi a kamarádovi z Institute of Mutagenesis and Differentiation v Pise. Oba byli strašně prima a bez ohledu na původ z jiných kontinentů měli i podobný smysl pro humor.
Nikdy jsem nepochopil všude narůstající zával administrativy. Všichni řeknou, že jim vadí – a přesto roste. No a v té administrativě jsem se aspoň naučil hledat, kdo za které lejstro či opatření může, abych nenadával nevinným… Nu a fakulta má obrovskou pestrost profesí, střetává se tu několik resortů, generací. Snažil jsem se aspoň trochu se naučit dívat na jednotlivé problémy optikou heterogenity, hledat, co kdo vidí či proč to nevidí, kdo mění svůj názor, protože se vyvíjí, a kdo proto, že je stále stejný…. Moc děkuji všem, kteří mě něco, ať již vědomě, nebo nevědomky, naučili.

Platí pro fakultu atributy vyhledávaná, výběrová, úspěšná?
Pro tyto atributy mluví čísla. A ta je dobrá sledovat v časové řadě. Byl bych také rád, aby byla fakulta co nejvíce „naše“. Ve smyslu, že se s ní identifikujeme a nežijeme v módu „my a oni“.

V průběhu děkanování jste i nadále fungoval jako přednosta Ústavu biochemie a experimentální onkologie. Jak se vám dařilo skloubit vědeckou práci s tou manažerskou?
Tak teď musím poděkovat svým kolegům. On čas děkana, přednosty a badatele nejde dělit nějak jednoduše na třetiny. Spíš se

Foto: Markéta Sýkorová

to hodně proplétá, spoustu věcí vzniká akutně a v tom se člověk bez pomoci a vstřícnosti svých kolegů neobejde. Samozřejmě k tomu patří, že to není práce od–do, ale spíše kontinuum. Ovšem není to zas takové drama, když jde o důsledek vlastní volby. Někdy říkávám, že si mohu dělat co chci, ale absolutně na to nemám čas.

A zbyl vám čas na relax a koníčky?
No jasně! Už jen proto, že Jednička je můj koníček. Fakt. Ale že by bylo prima mít toho času více, je také pravda. Nicméně je fér, že času máme všichni stejně.

Na co se po svém odchodu těšíte úplně nejvíce?
Snad opravdu na určitý únik od administrativy.

Znáte nějaký vtip o děkanech?
Miluju vtipy s Chuckem Norrisem. A sice se to obecně neví, ale většina z nich byla původně napsaná o děkanech! :)
red, jat

Kde nesmíte chybět

Křeslo pro Fausta s docentem Janem Bláhou

Kdy: 26. 3. 2020 od 17.00

Kde: Fausťák – Akademický klub 1. LF UK, [illegible]vo nám. 40, Praha 2

Setká[illegible] [illegible]ednostou Kliniky anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicíny 1. LF UK a VFN.

odloženo na rok 2021

Křeslo pro Fausta s docentem Stanislavem Pavlem

Kdy: 30. 4. 2020 od 17.00

Kde: Fausťák – Akademický klub 1. LF UK, Karlov[illegible]ám. 40, Praha 2

Setkání s absolventem [illegible] osobí jako dermatolog a medical dire[illegible] v Mauritskliniek v Haagu, Nizozemí.

odloženo na rok 2021

21. studentská vědecká konference

Kdy: 19. 5. 2020 od 9.00

Kde: Purkyňův ústav, Praha 2

Pre- i postgraduální studenti bu[illegible] prezentovat výsledky své vědecké práce.

zrušeno

Dětská pouť

Kdy: 2. 6. 2020 od 14.00

Kde: Zahrada Psychiatrické a Neurologické [illegible]niky 1. LF UK a VFN

Přijďte se sv[illegible] potomky oslavit jejich den!

zrušeno

Zlatá promoce pro absolventy 1970

Kdy: 18. 4. 2020

Kde: Velká aula [illegible] trh 5, Praha 1

Slavno[illegible] [illegible]brad k výročí padesáti let od absolutoria na 1. LF UK.

odloženo na podzim 2020

31. koncert z cyklu Fakulta v srdci Karlova

Kdy: 13. 5. 2020 od 19.30

Kde: Kostel Nanebevzetí Panny [illegible]atého Karla Velikého

V podání Pi[illegible] [illegible]cola orchestra a Collegium paedadogicum zazní díla Alleluia od E. Whitacrea a Dona nobis pacem od R. V. Williamse.

odloženo na podzim 2020

Křeslo pro Fausta s profesorem Antonínem Pařízkem

Kdy: 28. 5. 2020 od 17.00

Kde: Fausťák – Akademický klub 1. LF UK

Setkání s vedoucím lékař[illegible] [illegible]ického centra Gynekologicko-po[illegible]ské kliniky 1. LF UK a VFN.

odloženo na rok 2021

17. Pražská muzejní noc na Jedničce

Kdy: 13. 6. 2020 od 19.00

Kde: Kostel Naneb[illegible]ny Marie a svatého Karla Velikého

Anatomické muzeum, Stomatologické muzeum, Fausťák

Nenechte si ujít tajemná zákoutí našich muzeí!

zrušeno

SENÁTOVINY

Chcete vědět, co nového vás při studiu na fakultě čeká, ale nechce se vám číst podrobné zápisy ze zasedání našeho Akademického senátu? Stejně jako v předchozím akademickém roce i letos najdete novinky z fakulty v Senátovinách. Mrkněte na fakultní web www.lf1.cuni.cz, sekce *O fakultě* > *Vedení fakulty* > *Akademický senát* > *Senátoviny*.

Akademický senát se setkal semidistančně

Nakonec se podařilo i do tohoto vydání Jedničky stihnout jedno setkání Akademického senátu (AS), které bylo – obdobně jako většina věcí v posledních týdnech – neobvyklé. Kvůli epidemiologické situaci nebylo možné, aby se všichni účastníci dostavili prezenčně, a tak jsme se setkali „semidistančně“. Část z nás byla přítomna v senátní místnosti, nadpoloviční většina ale byla připojena vzdáleně, a to včetně kolegy Martina Pehra, který se do jednání zapojil až z dalekého Stockholmu.

Studentští senátoři aktivní i v době pandemie

Úvodního slova se ujal předseda AS profesor Jan Betka, který nejprve poděkoval studentským senátorům za aktivní přístup v době nouzového stavu a probíhající pandemie COVID-19, poté nás obohatil svým pohledem klinika na celou situaci. Následovalo velmi vydařené vystoupení místopředsedy AS Davida Kulišiaka, jenž seznámil přítomné i nepřítomné s měsíčním reportem organizace Dobrovolníci 1. LF UK a poděkoval všem více než 600 zapojených studentů. Studentské vystoupení zakončil Jakub Danzig, který představil program MS Teams jako platného pomocníka pro distanční výuku již na mnoha ústavech. V jednom z posledních bodů jsme vyjádřili nesouhlas s nejednotností jednotlivých lékařských fakult ohledně zkoušení během uzavření vysokých škol, přičemž 1. LF UK se rozhodla jako jediná postupovat podle pravidel. Rozloučili jsme se namísto podáním si ruky zamáváním a dveře jsme zavřeli červeným tlačítkem.

Lukáš Panenka, člen AS 1. LF UK

Jaký je zájem o naši fakultu?

Je skvělé, že zájem o studium na Jedničce v příštím akademickém roce 2020/2021 je obdobný jako vloni – přihlášku letos podalo zhruba 5500 uchazečů (loni to bylo 5759). Více než 2700 středoškoláků by chtělo studovat všeobecné lékařství a bezmála 900 lékařství zubní. Z nelékařských bakalářských oborů se tradičně největší pozornosti těší fyzioterapie, adiktologie či nutriční terapie, výrazně, o více než polovinu oproti loňskému roku, však vzrostl počet přihlášek do studijního programu Ergoterapie (podrobněji infografika níže).

Máme radost také z toho, že středoškoláci využívají specifika našeho přijímacího řízení, tedy bonifikace za matematiku či olympiády nebo upuštění od přijímaček. Žádost o upuštění od přijímací zkoušky si podalo 636 uchazečů o studium všeobecného lékařství, 19 fyzioterapie a 5 adiktologie v navazujícím magisterském programu, o bonifikace za matematiku či olympiády prozatím požádalo 318 uchazečů o všeobecné a 158 o zubní lékařství (podávání žádostí bude ukončeno až 25. 5. 2020).

jat

Počet přihlášek pro akademický rok 2020/2021

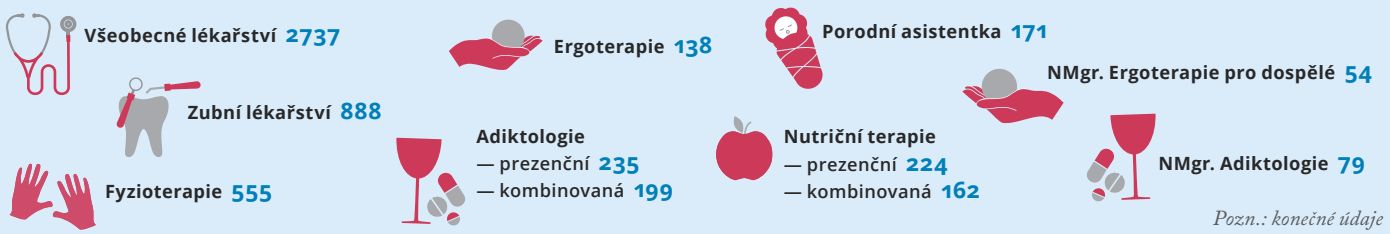

Pozn.: konečné údaje

Jednička na webu VysokeSkoly.cz

Na portálu VysokeSkoly.cz se naše fakulta dlouhodobě umisťuje mezi nejsledovanějšími profily všech fakult z České republiky. Svou prezentaci nejen o možnostech studia a výuce, ale třeba i o zahraničních stážích a doktorských studijních programech zde Jednička spustila předloni v září a od té doby ji neustále aktualizuje. Že se jednalo o krok správným směrem, potvrzují mj. také data o návštěvnosti. „V období ledna až prosince 2019 se fakultní prezentace 1. LF UK stala třetím nejnavštěvovanějším profilem na portálu vysokých škol za uplynulý kalendářní rok. Detail prezentace fakulty měl za tu dobu celkem 67 447 zobrazení, přičemž průměrný čas strávený na její stránce byl více než dvě minuty," uvedl Stanislav Majerník z portálu VysokeSkoly.cz. Informace o 1. LF UK na webu studovaly častěji ženy či dívky (77 %) oproti mužům či chlapcům (23 %). Celkem bylo více než 54 000 uživatelů mladších 18 let.

Děkujeme všem, kteří VysokeSkoly.cz navštěvují a především těm, kteří zavítají k Jedničce!

klu

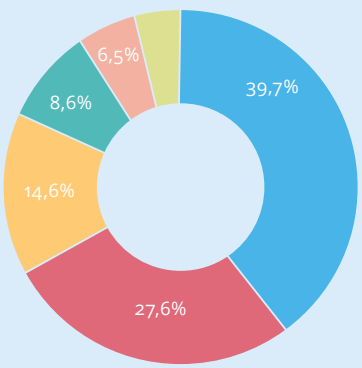

Věk uživatelů

1. 18–24 let 39,7 %
2. 25–34 let 27,6 %
3. 35–44 let 14,6 %
4. 45–54 let 8,6 %
5. 55–64 let 6,5 %
6. 65+ let 3 %

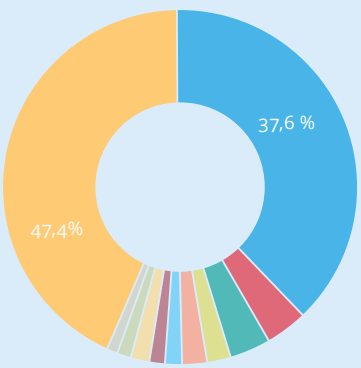

Region uživatelů

1. Praha 37,6 %
2. Brno 3,8 %
3. Bratislava 2,1 %
4. Plzeň 2,1 %
5. Liberec 1,6 %
6. České Budějovice 1,5 %
7. Ostrava 1,4 %
8. Hradec Králové 1,4 %
9. Ústí nad Labem 1,1 %
10. Ostatní (hodnota pro součet měst pod 1 %) 47,4 %

Foto: Milan Bureš / Týdeník Respekt

Podpořte s námi projekt Medicinaulici!

Také letos naše fakulta pokračuje v tradici benefičních kalendářů! Ten pro rok 2021 bude tentokrát obsahovat fotografie některých našich akademiků motorkářů, jejichž snímky pořídí Viktor Sýkora z Centra pro experimentální biomodely. Výtěžek z benefičního prodeje bude věnován studentské iniciativě Medicinaulici. Ta sdružuje studenty lékařských fakult, které spojuje zájem o problematiku bezdomovectví a poskytování zdravotní péče lidem v nouzi.

„Naši členové sdílí myšlenky a principy hnutí pouliční medicíny. Svými aktivitami přispívají k naplnění vize, že studenti lékařských fakult coby budoucí zdravotníci mohou sehrát výjimečnou roli prostředníků mezi profesionálními poskytovateli zdravotní péče a lidmi bez domova, jimž se běžně dostupné zdravotní péče výrazně nedostává. Činnost naší iniciativy stojí na veskrze neodsuzující komunikaci, díky níž budujeme především vzájemnou důvěru a respekt. Terénní práce probíhá vždy s plným vědomím toho, že zdravotníci přinášejí lidem na ulici v první řadě naději, až v dalším kroku pak ‚zdravotnický materiál'," vysvětluje koordinátor Marek Havrda, student 4. ročníku VL na Jedničce.

Pomáhá více než 100 mediků

Hlavní představitelka pouliční medicíny v České republice MUDr. Andrea Pekárková, Ph.D. (tehdejší studentka 3. LF UK), založila původní iniciativu Medici pomáhají, ze které před 4 lety vznikl projekt Medicinualici. „V současnosti máme přes sto členů nejen ze všech tří pražských lékařských fakult, ale v posledním roce také vznikla nová pobočka na brněnské Masarykově univerzitě. Hlavní náplní je provoz nízkoprahových ošetřoven na území obou metropolí. Velká pozornost je věnována i organizaci mezifakultního volitelného předmětu zaměřeného na dané téma, které se tak dostává na akademickou půdu," dodává Marek a připomíná heslo zdravotníků celosvětového hnutí Street Medicine, které vzniklo v 90. letech ve Spojených státech pod vedením internisty Jima Witherse: „Dokud budou lidé spát na ulicích, pod mosty, podél řek, budeme jim poskytovat zdravotní péči přizpůsobenou jejich realitě."

red, jat

Více informací o benefici se postupně dozvíte v následujících číslech Jedničky a na fakultních sítích. Pomáhejte s námi!

ERGOHOST – setkání s M. Cahovou a V. Čelikovským

Začátkem března proběhlo již druhé setkání ERGOHOST, pořádané Spolkem studentů ergoterapie – SPOT Prague. Prvním hostem byla ergoterapeutka Psychiatrické nemocnice Bohnice Bc. Martina Cahová, která se ve své přednášce věnovala ergoterapii u psychiatrických pacientů a metodě mindfulness (všímavosti). Ta se zaměřuje na změnu postojů k prožívání, kdy pomocí zaměření pozornosti na přítomný okamžik a uvědomění si všeho, co přichází do vědomí, dochází k pochopení souvislostí mezi myšlenkami, pocity a chováním. Na konci této přednášky si účastníci mohli vyzkoušet, jak takový nácvik metody v praxi probíhá. Druhým hostem, který přijal pozvání, byl psycholog, psychoterapeut, supervizor a celostní kouč PhDr. Vít Čelikovský, jenž vystoupil s tématem Praktická psychologie při práci s pacientem. Interaktivní formou tak účastníkům akce ukázal, jak v terapii přizpůsobit komunikaci pacientům.

U příležitosti setkání ERGOHOST oslavil SPOT Prague také první výročí od svého vzniku! Spolku i jeho členům přejeme mnoho dalších skvělých let plných zážitků, zábavy, akcí, ale také přátelství.

Eliška Rotbartová a Bc. Pavlína Gašparová, SPOT Prague

Když budoucí zubaři tančí!

Začátkem března se do Prahy vrátil XVIII. Reprezentační ples studentů stomatologie, pořádaný Sdružením studentů stomatologie ČR, který se konal v historických prostorách malostranského Tyršova domu s nádhernými zdobenými stropy, zrcadly a dobovou atmosférou. Jedním z hlavních lákadel plesu byla jako každý rok bohatá tombola plná cen, které nadchnou nejednoho studenta zubního lékařství.
Večer zahájil projev prezidenta České stomatologické komory Romana Šmuclera, po kterém následovalo okouzlující předtančení standardních tanců. Hudební program stál rozhodně za to, na dvou pódiích se představily celkem čtyři kapely. Například neobvyklé seskupení ŠIMI TRUMPET SHOW, což je energická fúze elektronické hudby s trumpetou a saxofonem. V dolním patře byl hitem chemický koktejlový bar, kde se z drinků v baňkách a zkumavkách linul dým a zářily výrazné barvy. Netradičním zážitkem se pro mnohé stala silent disco s DJ Tony Lai. Bezdrátová sluchátka čekala na každého a z nich se přímo do uší linul výběr největších hitů.
Na závěr bychom chtěli poděkovat všem sponzorům, bez kterých by se tento ples nemohl konat. Za organizační tým Elena Nožičková, Barbora Zatloukalová, David Čiháček, Barbora Němcová a Jan Kmínek.

Elena Nožičková, 4. ročník ZL

Loono šíří osvětu i v ordinacích a nemocnicích

Nezisková organizace Loono už pět let veřejnost učí, jak na prevenci a zdraví. Nyní se rozhodla šířit osvětu i v ordinacích a nemocnicích a stala se tak spojovacím mostem mezi pacientem a lékařem. Tým Loono vytvořil nové edukační materiály v různých provedeních a se širokým záběrem témat. Od prevence nádorových onemocnění či infarktu až po např. poučení o formách antikoncepce, zdravém stravování či samovyšetření prsu a varlat. Lékaři si mohou zvolit mezi plakáty, brožurami či edukačními kartami. Materiály jsou vhodné nejen pro praktiky, ale i pro gynekology, dermatology, kardiology a další specialisty. Zájemci si mohou materiály zakoupit na stránkách shop.loono.cz v sekci Pro lékaře a šířit osvětu prevence směrem k pacientům i ve svých ordinacích.
Pro pravidelný přísun informací a novinek ze světa Loono, sledujte web www.loono.cz nebo sociální sítě.

Kateřina Svobodová, Loono

Foto: Martin Faltejsek

IFMSA March Meeting 2020 ve Rwandě

Rwanda. Země tisíce kopců. Ne zrovna typické místo pro největší konferenci studentů medicíny na světě. Ale právě tam se konala březnová General Assembly IFMSA. Z ČR se nás do středu Afriky vydalo šestnáct, z naší fakulty jsme jeli tři. Akce se skládala ze tří částí – vzdělávací, samotné konference a výletu do džungle a ke gorilám. Navzdory našim původním obavám bylo setkání i přes rostoucí nedostatky zorganizováno výborně. Ani tak nás ale prokletí jménem diarea neminulo, nicméně všechno bylo nakonec „covid-19 free“.
A co jsme ve Rwandě vlastně dělali? Většina přijela pouze na konferenci, jakožto nejdůležitější část celé akce. Přes den probíhala hlavně koordinační jednání jednotlivých stálých komisí doplněná o tréninky soft skills a setkání regionů. Společně s ostatními evropskými zeměmi jsme domlouvali spolupráci na stážích, projektech a dalších iniciativách. Konala se také panelová diskuse se zástupci Světové zdravotnické organizace a dalších odborných organizací. Večery byly vyhrazeny plenárním jednáním, kdy se hlasovalo o změnách stanov, volili se členové mezinárodního týmu pro nadcházející volební období a byla vybrána příští pořadatelská země – Severní Makedonie.

Matěj Višňa, 2. ročník VL

Pacient po poranění páteře, kterého znovu postavili na nohy na Klinice spondylochirurgie. Foto: archiv Oldřicha P.

Páteřní chirurgie vrací zraněné zpět do života

Také by vás bavilo pomáhat pacientům s těžkými poraněními páteře či míchy vrátit se do normálního života? Pak právě na naší fakultě máte jedinečnou možnost nahlédnout do tajů páteřní chirurgie – a to prostřednictvím Kliniky spondylochirurgie 1. LF UK a FN Motol, která takto zraněným poskytuje špičkovou péči nejen na tuzemské úrovni. Za vše ostatně hovoří i uvedená kazuistika mladého muže.

Poranění páteře zaujímají asi 3 % všech úrazů, přibližně 150 pacientů ročně pak současně utrpí také poranění míchy. To představuje i v dnešní době závažný medicínský a psychosociální problém, který vyžaduje dlouhou a nákladnou léčbu, na níž se podílí několik medicínských oborů. Pacienti jsou koncentrováni do center, která jsou specializována na řešení závažných postižení páteře vyžadujících chirurgickou léčbu a v případě poškození míchy i následnou specializovanou rehabilitaci. Jedním z takových pracovišť je i naše Klinika spondylochirurgie. Ustanovena byla 1. 1. 2016 jako společné pracoviště 1. LF UK a FN Motol na základech tamního Oddělení spondylochirurgie. To vzniklo v roce 2002 a postupně se zařadilo mezi přední spondylochirurgická centra v naší zemi. V mnoha aspektech, jako jsou počet, spektrum a závažnost výkonů, je v současné době na prvním místě ČR. Již několik let je na pracovišti prováděno ročně kolem 1400 operačních výkonů na páteři ve všech věkových kategoriích včetně nejmenších dětí (akutní zlomeniny páteře a řešení jejich následků, nádory primární a sekundární, degenerativní postižení, zánětlivá onemocnění, vrozené a získané deformity páteře). Podle databáze spondylochirurgických výkonů České spondylochirurgické společnosti ČLS JEP bylo oddělení hodnoceno nejvyšším počtem bodů v klasifikaci tuzemských center.
Jedním z nosných programů je chirurgická léčba nejzávažnějších traumat páteře a koncentrace pacientů z celé republiky. Motolské pracoviště ošetřuje až 25 % všech operovaných úrazů páteře v ČR. V péči o takto zraněné klinika úzce spolupracuje se Spinální jednotkou FN Motol, která je jedním ze čtyř pracovišť svého druhu v naší zemi.

Rychlá dekomprese nervů a stabilizace páteře

Ani současná medicína se svými možnostmi nedokáže vyléčit všechny jedince s poraněním míchy, aby byli schopni se vrátit do původního života. Zhruba třetina z nich je po komplexní péči schopna samostatné mobility a zbývající dvě třetiny jsou po zbytek života odkázáni na invalidní vozík. Zatím nejefektivnějším aspektem, který zvyšuje šanci pacientů na návrat do plnohodnotného fungování, je co nejrychlejší provedení chirurgického zákroku, který spočívá v dekompresi nervových struktur a stabilizaci páteře. Schopnost české páteřní chirurgie – a nejen naší Kliniky spondylochirurgie – dostat nemocného se závažným poraněním páteře a míchy na operační sál do maxi-

málně 6 hodin zásadně pozitivně ovlivňuje chirurgický zákrok a má příznivý vliv na další vývoj jeho zdravotního stavu.

> Příběh pacienta Oldřicha je důvodem, proč máme naši páteřní chirurgii tak rádi.

Kazuistika z Cirk La Putyka

Jedním z takových pacientů byl v březnu roku 2018 pětadvacetiletý Oldřich P., akrobatický rigger a technik novocirkusového souboru Cirk La Putyka, který při provádění revize závěsných bodů pro akrobatické šály utrpěl poranění páteře pádem z výše 4,5 metru. Na Urgentní příjem FN Motol byl převezen pro kruté bolesti hrudní páteře, nehybnost dolních končetin a poruchu svěračů. Provedeno bylo CT vyšetření s nálezem zlomeniny v oblasti desátého hrudního obratle a významnou kompresí míchy. Do 3 hodin od úrazu byl po nezbytné přípravě převezen na operační sál, kde byla provedena výše zmíněná dekompresní a stabilizační operace zlomeného desátého hrudního obratle. Již následující den po výkonu se začala objevovat hybnost dolních končetin. Nemocný následně absolvoval doplňující přední operaci, při které mu bylo nahrazeno rozdrcené obratlové tělo titanovou klecí, a dále 5týdenní rehabilitaci na Spinální jednotce FN Motol. Po pěti týdnech od úrazu byl propuštěn domů, chodící o berlích, schopen samostatného života a připraven na rehabilitace. V prosinci, tedy devět měsíců po úrazu, jsme od pacienta dostali fotografii, jak surfuje na Srí Lance. Mezi Oldřichem a jeho ošetřujícím lékařem vzniklo přátelství a občas si společně zajdou na pivo. Ne každý má ale takové štěstí a odejde domů po svých. Příběh Oldřicha je však důvodem, proč máme naši páteřní chirurgii tak rádi.

Jan Kryl, primář Kliniky spondylochirurgie

MUDr. Jan Kryl, primář Kliniky spondylochirurgie. Foto: archiv autora

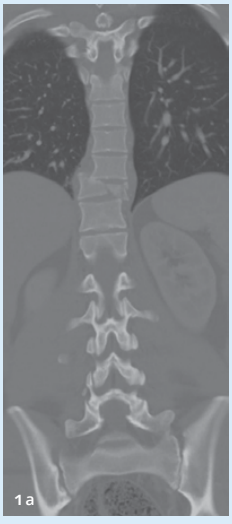

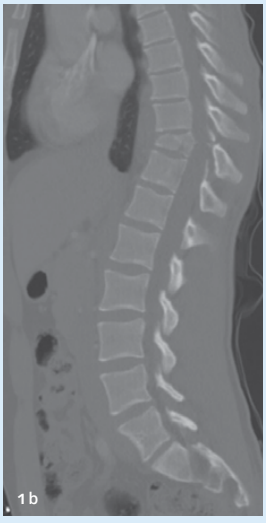

obr. 1. CT snímky před operací, frontální (a) a sagitální řez (b), kde je patrna zlomenina v oblasti desátého hrudního obratle.

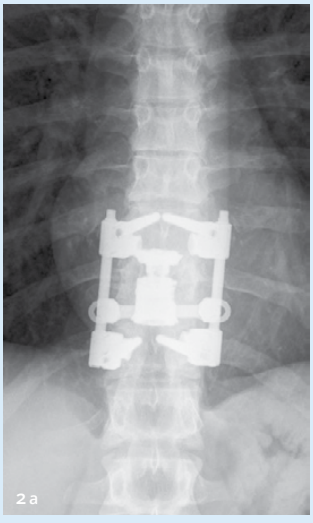

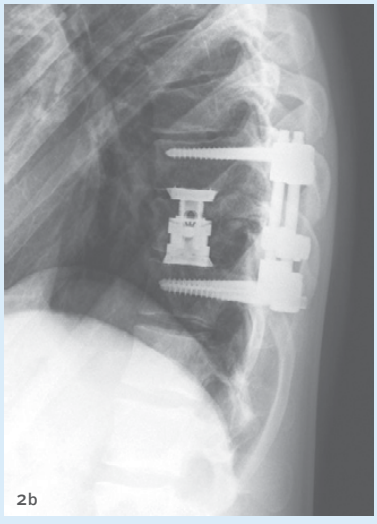

obr. 2. Kontrolní RTG snímky (a, b) po prvním roce od operace, kde je patrna náhrada rozdrceného obratlového těla titanovou klecí. Snímky: archiv autora

Na výletě u největší sochy Buddhy ve světě. Foto: archiv H. Veselkové

S operačním týmem místního ORL oddělení. Foto: archiv H. Veselkové

Na gynekologii v Tchaj-wanu aneb přísný řád a čínské tradice

Je 7.00 a já vycházím ze svého mikro Airbnb pokoje. Nacházím se v Tainanu, jednom z největších měst Tchaj-wanu, kde si během Vánoc odbývám svou dvoutýdenní gynekologickou stáž a týdenní stáž na oddělení otorinolaryngologie. Podařilo se mi je získat až překvapivě rychle – stačilo k tomu pár e-mailů se studijním oddělením National Cheng Kung University.

Do školy dorážíme za pár minut na skútru, snad nejrozšířenějším dopravním prostředku mezi studenty. Pospíchám na gynekologické oddělení, kde tento týden stážuji a kde každé ráno začínáme přednáškou s výběrem nejzajímavějších případů, které na pracovišti jsou. Na každém oddělení tu studenti mají svou vlastní místnost, kde si nechávají věci během celé stáže a kde je i několik počítačů, na kterých mají přístup ke kompletní dokumentaci všech zde hospitalizovaných pacientů. Po kazuistické přednášce následuje vždy ještě krátká přednáška na některé ze stěžejních témat gynekologie. Pak už mají studenti volno a je jen na nich, jak den stráví. S mou kamarádkou Wei se rozhodujeme, že ráno začneme na ambulanci a později se přesuneme na sál.

Gynekologická vyšetření jako na běžícím páse

V ordinaci, která praská ve švech, panuje velmi přísný řád – a není se čemu divit, protože jeden doktor za dopoledne často vyšetří i přes 30 pacientek. Žena ještě v čekárně vyplní anamnestický dotazník, který vhodí otvorem ve dveřích do příslušné ordinace. Tam ho sebere sestra a údaje přepíše do počítače. Když se pacientka dostane na řadu, okamžitě se jí chopí dvě sestry, zkušeně ji položí do vyšetřovacího křesla a roztáhnou okolo ní síť závěsů, díky kterým nevidí ani na vyšetřujícího lékaře. Vyšetření trvá zpravidla jen několik vteřin, takže za pár minut žena odchází. Jde to tu jak na běžícím pásu, většinou se jedná o prevence nebo o ženy, které přicházejí na vyšetření kvůli in vitro fertilizaci.

V průběhu dopoledne nám zapípají telefony, že pacientka, jejíž operaci chceme vidět, je připravena na sále. Všichni studenti totiž mají v telefonu jednoduchou aplikaci, kde vidí, kteří nemocní jdou daný den na výkon, takže si mohou nastavit upozornění pro konkrétního operovaného.

Odebranou tkáň musí vidět rodina

Po cestě na sál mi Wei s nadšením říká, že se jí pro mě podařilo sehnat „extra long“ sálové kalhoty. Poslední dva dny jsem totiž, vzhledem k mé naprosto neasijské výšce, musela strávit v kalhotách končících po koleny. Wei opravdu válí a já na sál vstupuji v kalhotách nad kotníky. Pacientka, mimochodem lékařka a praktikantka tradiční čínské medicíny, měla v záznamu napsáno pouze výmluvně „myom“, ale jeho velikost, do které ho nechala narůst, nás opravdu překvapuje: 20 x 20 cm.
Na sále panuje jako vždy obrovský chaos. Hraje čínská hudba, všichni pobíhají, překřikují se. Navzdory tomu je žena na operaci připravena až neuvěřitelně rychle a vše probíhá bez problémů. Po operaci nastupuje další zvláštní akt místního zdravotnictví – pokud lékař při operaci nemocnému odebere nějakou tkáň, je povinen ji donést ukázat jeho rodině. Prý je to zčásti tradice (lékař chce ukázat, že si peníze za zákrok zaslouží) a zčásti obrana proti potenciálním soudním sporům v budoucnu.

> Ženy na Tchaj-wanu plánují svá těhotenství v souladu s čínským kalendářem, údajně nejúspěšnější děti se rodí v roce draka nebo koně.

Otěhotnění podle čínského kalendáře

Primářka, která ženu operovala, si se mnou přátelsky povídá a po chvilce si povzdechne, že je škoda, že jsem přijela v roce krysy, kdy se rodí málo dětí. Myslím si, že jsem špatně rozuměla, tak se jen nervózně zasměji. Následně zjišťuji, že ženy na Tchaj-wanu opravdu plánují svá těhotenství v souladu s čínským kalendářem, údajně nejúspěšnější děti se rodí v roce draka nebo koně.
Po operaci odcházíme s Wei rychle na oběd, abychom stihly vidět císařský řez. Ten byl po dohodě s místním duchovním naplánován na 13.00. Během zákroku žasnu, jak skvělou péči nemocnice matce poskytuje. Na sále jsou tři gynekoložky, dva pediatři a nespočet dalších lidí. Celé je to ve zvláštním kontrastu s tím, jak moc všichni pospíchají, aby vše proběhlo podle rozvrhu, který poslal taoistický kněz pacientky. Císařský řez dopadá dobře a my se na zbytek dne vracíme zpátky do ordinace.

Na zkušené s robotem

Většina mých ostatních dnů na Tchaj-wanu se odehrávala v podobném duchu. Po dvou týdnech na gynekologii absolvuji ještě stáž na ORL, kde je mým zdaleka největším zážitkem robotická uvulopalatopharyngoplastika. Dokonce jsem měla možnost robota sama chvíli ovládat.
Uvědomuji si také, že jsem měla velké štěstí, protože všichni lékaři i studenti mi byli velmi nápomocní. Díky nim jsem mohla vidět, obzvlášť na sálech, široké spektrum zákroků. O víkendech nám zbylo dost času na cestování po Tchaj-wanu. Je to určitě jedna z nejhezčích zemí, které jsem měla možnost navštívit. Stáž tady mohu všem jen doporučit!

Helena Veselková, 5. ročník VL

Na výletě v národním parku Taroko.
Foto: archiv H. Veselkové

Letní festival ve městě Nara. Foto: archiv A. Jelínkové

Čtyři nezapomenutelné týdny (nejen) s chirurgy v Ósace

V září loňského roku se mi díky mezinárodní studentské organizaci IFMSA naskytla neskutečná příležitost vycestovat na celý měsíc do Japonska na klinickou stáž. Byla jsem umístěna v Ósace, třetím největším japonském městě, v nemocnici Osaka City University Hospital na oddělení dětské chirurgie.

Během každého výjezdu do zahraničí člověk poznává různé aspekty dané země. Naučí se mnoho věcí nejen přímo z oboru, který v nemocnici studuje, ale i ze systému zdravotnictví a samozřejmě z kultury.

První, co mě po příjezdu čekalo, bylo setkání s kontaktní osobou. Tedy s japonským studentem, který mi byl po celou dobu pobytu k dispozici a pomohl mi se vším, co jsem potřebovala včetně prohlídky nemocnice a ubytovaní. Naše ubytování bylo bezvadné. V září byli v Ósace další tři výměnní studenti. Bydleli jsme v bytech po třech, kde měl každý svůj vlastní pokoj. Do nemocnice se dalo dojít pěšky do pěti minut a přímo před ubytovnou stál komplex největších nákupních center ve městě a také nejvyšší mrakodrap Japonska Abeno Harukas (nejvyšší budova je ovšem věž Tokyo Skytree v Tokiu).

Od dětské až po hepatobiliární chirurgii

První den stáže jsem byla představena lékaři, který vedl mou praxi v nemocnici. Bez váhání mě provedl po oddělení a předal dalším lékařům. Již po prvním dnu jsem ovšem věděla, že tato stáž pro mě nebude ideální. Zabývat se chci totiž všeobecnou chirurgií, ale na místním dětském oddělení se výkony prováděly jen jednou týdně. Své obavy jsem tedy sdělila vedoucímu praxe a doufala jsem, že by bylo možné se alespoň párkrát podívat i na jiná oddělení. Co jsem ovšem nečekala, byl kompletně přetvo-

řený rozvrh, který jsem dostala hned druhý den. První týden jsem zůstala na dětském oddělení, ale už ten následující jsem strávila na gastrointestinální chirurgii, plicní chirurgii a jeden den dokonce na kardiochirurgii. Třetí týden jsem se podívala na oddělení intenzivní péče pro novorozence a viděla mnoho porodů. Poslední týden jsem pak strávila na hepatobiliární chirurgii. Musím říci, že jsem ze své stáže nakonec vytěžila daleko víc, než bych si předem dokázala představit.

Zdravotnictví na vysoké úrovní, ale ČR nezaostává

Kdybych měla srovnat úroveň zdravotnictví a zdravotních výkonů, musím s pýchou říci, že Japonsko je na vysoké úrovni, ale ČR za ním nezaostává. Nikdy jsem neměla pocit, že bych něčemu nerozuměla, o nějakém výkonu neslyšela nebo že by zde používali modernější metody. Vidět je bohužel větší rozpočet japonského zdravotnictví. Daleko více zákroků se provádí laparoskopicky, u každé operace stojí nejméně čtyři doktoři a k tomu ještě medik. Staplery a atraumatické jehly se využívají po desítkách. Po rozsáhlejším vyptávání si ovšem nemyslím, že by úspěšnost operací byla vyšší.

> Ze své stáže jsem vytěžila daleko víc, než bych si předem dokázala představit. Pokud jste stále na vážkách, zda vyjet, moje rada je jasná. Stojí to za to!

Příprava sushi nebo hra na nindži

A nyní k další významné části mé stáže. Práce v nemocnici je ohromně důležitá a každý by se měl snažit vytěžit z ní co nejvíce. Podle mého názoru je ale úplně stejně důležité získávání nových přátel a úžasných zážitků z cestování. Pro takový účel je Japonsko naprosto výjimečné. Nikdy se zde nestane, že byste neměli po ruce krásnou historickou budovu nebo atrakci přímo pro turisty. Lidé jsou neskutečně vstřícní, pokud se ztratíte, můžete se spolehnout, že vám kdokoli na ulici nakreslí přesnou mapu nebo vás dokonce zavede až na místo, kam se snažíte dostat. Japonští studenti se o nás starali ukázkově. Na welcome party nás vzali do Kjóta, města, které je známo zachovalou historickou atmosférou a kde lze zahlédnout i tradiční gejšu. Tam jsme si vyzkoušeli přípravu sushi, zahráli si na nindži a vystoupali do nádherné Fushimi Inari svatyně. Pak jsme se vrátili do Ósaky, zkusili si výrobu takoyaki, jedno z nejsilnějších japonských saké a úžasný večer zakončili na karaoke. V průběhu čtyř týdnů jsme se dostali také na pláž, zorganizovali pro nás national food and drink party nebo farewell party. Každý moment mimo nemocnici jsme pak strávili cestováním. V Ósace musí každý navštívit ulici Dōtombori s velkým výběrem jídel, akvárium se žralokem obrovským či studio Universal. Velmi blízko jsou Kobe se svým světoznámým hovězím a Nara s parkem, kde lze krmit srnky a jeleny, kteří se ukloní. Samozřejmě není možné propásnout úžasný výhled na horu Fuji a výlet do Tokia, který doporučuji minimálně na tři dny.

Pokud jste stále na vážkách a rozhodujete se, jestli na stáž vyjet, nebo ne, moje rada je jasná. Stojí to za to!

Anna Jelínková, 5. ročník VL

Brány Torii na cestě k Fushimi Inari svatyni.
Foto: archiv A. Jelínkové

Photo: 1. LF UK

1LFUK English Parallel Dental Graduate feedback report

Feedback and reflection upon our work is a vital tool in understanding how we are currently performing, and how we can improve. Under the leadership of Professor Rene Foltan, the manner in which we teach Dentistry at 1LFUK has been modernized significantly over the past few years, with additional important improvements taking place over the upcoming years.

To evaluate the success of our course, as well as understand whether these changes have been successful and where further changes might be required, a group of our final year English parallel Dental students (Troulliotis, Harous, Mazik, Theodoropoulos), under the supervision of their teacher Asst. Prof Eitan Brizman, took on a project of auditing the feedback of all our Graduates from 1LFUK English Parallel Dentistry. Total of 123 graduates of the English Parallel Dentistry course were contacted by email and requested to complete an anonymous online questionnaire regarding their success and career pathways post-graduation, along with their evaluation of the educational and life experience studying Dentistry at 1LFUK. Altogether 37 (approximately 1/3rd) of graduates from the period 2010 – 2018 responded.

Encouragingly, many of the suggested improvements from our Alumni are already taking place within our current education (for example more practical training) or are being implemented in the new curriculum. There were some interesting areas highlighted for further improvement, but overall, the results were reassuringly positive.

A similar study is currently being undertaken for English Parallel General Medicine graduates, and all the results will be published online once it is complete.

Eitan Brizman, Department of Stomatology,
Head of English Parallel Dentistry

Jak vnímáte svůj obor 19 let po promoci?

Foto: archiv T. Kučery

Doc. MUDr. Tomáš Kučera, Ph.D., přednosta Ústavu histologie a embryologie

Pokud mám zhodnotit vývoj oboru histologie a embryologie za poslední dvě dekády, musím konstatovat, že hlavní pokrok vidím v zapojení různých více či méně pokročilých technologií. Ve výuce jsme začali postupně využívat výhod digitální mikroskopie, kdy již několik let mají studenti možnost studovat strukturu tkání a orgánů nejen pomocí klasických mikroskopů a sklíček, ale používají také virtuální databázi digitalizovaných histologických preparátů. Co se týká vědy, rád bych vzhledem k širokému záběru našeho oboru opět zmínil pokroky v oblasti mikroskopie. Vyvíjí se stále lepší mikroskopické snímání vývoje živých embryí včetně embryí savčích, např. s pomocí „selective plane illumination microscopy“. Z hlediska buněčné biologie jsou zase velkým přínosem metody superrozlišovací mikroskopie. V tomto případě existuje celá paleta přístupů, které posunuly rozlišení zejména fluorescenčních mikroskopů do sfér, jež byly tradičně vyhrazeny mikroskopii elektronové.

MUDr. Martin Holcát, náměstek FN Motol, Ústav veřejného zdravotnictví a medicínského práva

Foto: archiv FN Motol

Nad otázkou, jak mne v životě ovlivnila 1. LF UK, jsem v záchvatu časové i prostorové úspornosti chtěl odpovědět tím nejkratším a nejvýstižnějším termínem: „Moc!“ Ale čeština je někdy zrádná a mou odpověď by namísto pojmu „mnoho“ mohl leckdo vnímat jako „sílu vládnutí“. Myslel jsem samozřejmě pojem první, hlavně výčet pozitiv, i když ten druhý jsem se na fakultě naučil také a na škole i ve fakultních nemocnicích, kde v managementu stále působím, snad vhodně využil.

Fakulta ovlivnila můj osud ještě před narozením. Vystudoval ji můj děd, studovala ji několik semestrů i maminka. Ambice předků se někdy přenesou také na děti, možná i to mělo vliv na můj výběr medicíny, tehdy Fakulty všeobecného lékařství. Studium jsem začal doslova od nuly, přijetím do „nultého ročníku“. Již tam, poté během studentských let a následně v zaměstnání ve fakultní nemocnici a na fakultě jsem získal to nejcennější. Přátele. Mezi nimi i mou současnou manželku. Přátelství, vzájemná podpora, respekt, pomoc v případě potřeby – pro nás vzájemně, pro příbuzné, známé, ale i pro naše pacienty –, nadšení pro věc, pro medicínu, pozitivní přístup, vědomí sounáležitosti, umění kolektivního rozhodování… To vše je asi tím nejvzácnějším, co si z života na fakultě odnášíme. Naučili jsme se poprat s nemocemi, vědeckými dogmaty či jinou praxí, neúspěchy a ztrátami, tvrdohlavostí a nekázní nejen našich pacientů, ale i s těmi vlastními. Naučili jsme se vzpurnosti i pokoře, nadšení z vítězství i tomu, že musíme čelit zklamání z proher, kterých není na medicíně málo. Výčet toho, co mně dala lékařská fakulta, by byl ještě dlouhý.

Samozřejmě tím nejpodstatnějším je vlastní vzdělání v jednom z nejnáročnějších humanitních oborů a vědomí, že toto vzdělávání pro doktora nikdy nekončí. Pro mne i možnost poznatky předávat studentům dále – dříve jako asistent ORL kliniky, nyní Ústavu veřejného zdravotnictví a medicínského práva.

JEDNIČKA MĚSÍCE

Zeptali jsme se vašich kolegů, které osobnosti nebo jakému počinu by v uplynulých třech měsících dali jedničku a proč.

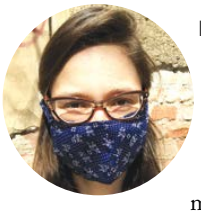

Denisa Svobodová, 5. ročník VL

Jedničku by měli dostat všichni, kteří se ve vypjaté a velmi nejisté situaci nebáli a s naprostou samozřejmostí pomáhali, jak nejlépe dovedli. Nezdolní medici, kteří se vydali na fyzicky náročné dvanáctky do LDN. Kluci z akademického senátu, kteří z ničeho vystavěli organizační strukturu schopnou nasměrovat studenty tam, kde jsou třeba. Odvážní učitelé, kteří se nezalekli výzvy e-learningu. Zodpovědní spolužáci, kteří prostě zůstali doma, aby neohrozili nebo pečovali o příbuzného. Všichni, kdo poskytli své ucho a otevřenou náruč kamarádovi, kterého se zmocnila úzkost nebo beznaděj. Úžasný příklad, kterým všichni tito lidé jdou, zasluhuje největší jedničku.

Prof. Jan Betka, Klinika otorinolaryngologie a chirurgie hlavy a krku, předseda Akademického senátu 1. LF UK

Jedničku si podle mě zaslouží část studentských senátorů zastoupených v Akademickém senátu naší fakulty. Pod vedením Davida Kulišiaka se studenti dokázali smysluplně vyrovnávat s průběhem covidové krize. V době, kdy mnozí z nich musí řešit existenční starosti, prokázali morální kvality, velkorysost a zodpovědnost. Jsem poctěn je doporučit na Jedničku měsíce.

Mgr. Karolína Strnadová, postgraduální studentka, Anatomický ústav

V současné epidemiologické situaci si zaslouží uznání všichni, kdo jakýmkoliv způsobem pomáhají. Z toho důvodu nevyberu jednoho člověka, ale chtěla bych dát jedničku s hvězdičkou všem studentům – medikům, kteří založili iniciativu Dobro1lf a pomáhají. Myslím, že je pro nás všechny motivující, když vidíme, jak se mladí lidé dokážou semknout a pomoci zdravotnictví a lékařům v této nelehké době. Věřím, že to naše zdravotnictví zvládne a že se co nejdříve potkáme s našimi studenty v budovách 1. LF UK bez roušek.

jat, mš, had

Prof. Libor Vítek (na snímku první zleva) s českou biatlonovou reprezentací a realizačním týmem na letošním MS v italské Anterselvě. Foto: Petr Slavík

Sportovní medicíně se snažím dát něco navíc!

Do 18 let se na vrcholové úrovni věnoval rychlostní kanoistice. Po přijetí na medicínu šel vrcholový sport stranou, ale po letech se k němu vrátil coby sportovní lékař. V současnosti se stále ještě chodí svézt na vodu, rád jezdí na kole a běhá na lyžích. Profesor lékařské chemie a biochemie Libor Vítek, působící na dvou fakultních pracovištích – ÚLBLD a IV. interní klinice. Ačkoli má v ČR vyloženě biatlonové příjmení, se Zdeňkem Vítkem ani Veronikou Vítkovou příbuzný není. Již více než rok však pečuje o zdraví tuzemských (nejen) biatlonistů.

Jak jste se ocitl v roli šéflékaře české biatlonové reprezentace?

V oblasti vrcholového sportu se pohybuji už mnoho let. Osobně se starám asi o dvě stovky sportovců napříč různými sportovními odvětvími, takže i spolupráce s biatlonisty vyplynula z delší, zhruba pětileté historie. Přemýšlel jsem, jak bychom mohli individuální poradenství a péči převést na celý biatlon, a nakonec se to podařilo. U nás má tento sport ohromnou výhodu, že je velmi dobře metodicky i organizačně řízen a když se vedení pro něco rozhodne, a to i v oblasti zdraví svých svěřenců, skutečně to dělá. Nakonec jsem se do spolupráce s biatlonisty zapojil mnohem více, než jsem si původně myslel…

… a baví vás to?!

Určitě! Je to sice jiná medicína, než kterou se zabývám normálně, ale pořád to medicína je. Dokonce jsem šel na lékařskou fakultu s tím, že budu dělat sportovního lékaře. Postupem času jsem ale zjistil, že medicína a biomedicínská věda nabízejí tolik možností, až jsem skončil u biochemie a výzkumu onemocnění jater. Nicméně teď se oklikou vracím ke sportovnímu lékařství a zkouším mu dát něco více, než je běžné.

Co konkrétně máte na mysli?

Snažím se na sportovce prohlížet okem „klasického lékaře“ a provádět u nich krom preventivních vyšetření, která jsou pro ně nesmírně důležitá, i některá vyšetření, jež se u nich obvykle nedělají. Například imunologická.

Zaměřuji se také na stravování sportovců, s tím jsem de facto začínal. Ve výživě lze totiž udělat obrovské věci. Říká se, že deset až patnáct procent sportovního výkonu závisí na správné, nebo naopak nesprávné stravě. Díky sledování různých biochemických parametrů jsem schopen odhalit, v čem dělají sportovci chyby, proč mají třeba únavový syndrom nebo syndrom přetrénování, a dokážu jim pomoci změnit jídelníček. Výsledky se přitom dostaví už v řádu týdnů.

Čím se z takového jídelníčku mohou inspirovat laici?

Hlavní zásadou je, že každý z nás by měl mít superpestrou stravu, ať už sportuje profesionálně nebo jen tak pro radost nebo nesportuje vůbec. Tradiční japonská kuchyně tvrdí, že bychom

měli sníst třicet různých potravin či jídel denně, další den pak třicet jiných. Obyčejně je takřka nemožné to splnit. Přesto se však ukazuje, že pokud máme pestrý jídelníček, skoro s jistotou dostojíme všem požadavkům na příjem jednotlivých mikronutrientů.

Jak se díváte na různé stravovací směry ve sportu?
V zásadě proti nim nic nemám, pokud člověk dokáže nutrienty, o které přichází omezením konzumace určitých potravin, vhodně a správně nahradit. Mám třeba rád vegetariány, protože jsou většinou zdravější a štíhlejší. Právě nastavení optimální tělesné hmotnosti je jedním z mých úkolů u mnoha sportovců. Ačkoli to na první pohled nevypadá, někteří z nich mají více tukové tkáně, než by potřebovali.
Těžší kalibr pak představují vegani, kteří mnohdy nejsou schopni dostát příjmu všech mikronutrientů, typicky například vitaminu B12. Existují pro ně odborná doporučení, co vše by měli suplementovat. Současným trendem je i bezlepková dieta, která na popularitě mezi sportovci získala hlavně poté, co srbský tenista Novak Djoković vydal svou knihu o tomto alternativním způsobu stravování. Recentní práce ovšem uvádějí, že dlouhodobě dodržovaná bezlepková dieta vede k deficiencím různých mikronutrientů a že nezlepšuje fyzickou výkonnost, pokud ji neužívá ten, kdo ji skutečně potřebuje.

> Ani sportovci nejsou supermuži či superženy – zejména v prevenci jim musíme věnovat stejnou pozornost jako komukoli jinému.

Své problémy se stravováním před časem zveřejnila i biatlonistka Gabriela Koukalová. Jsou poruchy příjmu potravy u sportovců časté?
Jde o velké téma, které postupně otvíráme a na němž spolupracujeme s profesorkou Hanou Papežovou z naší Psychiatrické kliniky. Prozatím jsem k ní odeslal asi patnáct vrcholových sportovkyň, které se rekrutovaly především z disciplín, kde je kladen velký důraz na estetiku a nízkou tělesnou hmotnost. Šlo o gymnastky, atletky, běžkyně do vrchu, na lyžích, akvabely, skokanky na trampolínách… Tlak na ně je obrovský.

Které výzvy před vámi s biatlonisty ještě stojí?
Hodně mě zajímá právě problematika sportovní imunologie. Těžká fyzická zátěž totiž značně negativně ovlivňuje imunitní systém, sportovci tedy mají tendenci být častěji nemocní. Dobře také víme, že pokud některý z nich vypadne z tréninkové přípravy na týden či dva, zhatí to v podstatě předchozí čtyř- až šestitýdenní úsilí celého týmu. Chceme tudíž dosáhnout toho, abychom měli superzdravé biatlonisty. Snažíme se zavést systém sportovně-imunologických prohlídek, při nichž budeme spolupracovat s klinickým imunologem a testovat spoustu parametrů, které se normálně netestují. Netýká se to ovšem jen sportovců, ale i realizačních týmů včetně trenérů, masérů, fyzioterapeutů, servismanů… Ukazuje se, že o takové testování má zájem i Český olympijský výbor a že pokud se osvědčí, implementovali bychom ho u mnoha dalších sportovních odvětví. Velkou výzvou pro tuzemský vrcholový sport je pak sportovní psychologie. V ČR de facto nejsou odborníci na tuto problematiku, minimálně ne v takovém rozsahu, aby byli schopni poskytnout služby všem, co je potřebují.

Překvapilo vás u sportovců něco z hlediska jejich zdraví?
Dříve jsem se domníval, že se vyselektovali jako ti nejlepší i po stránce zdravotních dispozic. Postupně jsem ale zjistil, že tomu tak úplně není a že vrcholoví sportovci trpí stejnými neduhy jako běžná populace. Navíc o nich často ani nevědí, protože jsou adaptováni na zátěž. Takže jsem si uvědomil, že to nejsou supermuži či superženy a že zejména v prevenci jim musíme věnovat stejnou pozornost jako komukoli jinému.

Lákal by vás biatlon?
Baví mě běžecké lyžování, to je více než půlka biatlonu :). Ale nosím dioptrické brýle, takže by se mi špatně střílelo. Nicméně biatlon je opravdu krásný sport – skoro nikdy totiž nevíme, kdo vyhraje. Světová špička je tak široká, že z třiceti lidí na startu může vyhrát kdokoli, protože každý stál minimálně jednou na stupních vítězů ve světovém poháru nebo na mistrovství světa.

Kdybyste se měl dnes rozhodovat o své budoucnosti, vybral byste si znovu medicínu, nebo raději profesionální sport?
Určitě medicínu! Jde o nejlepší povolání, které člověk může dělat, pokud pro to má vlohy, buňky a cítění :). Vrcholoví sportovci mají hodně krátký profesní život. Do třiceti let jsou supervýkonní, ale co potom? Celý produktivní věk, kdy by na sobě mohli pracovat, aby posléze kariérně rostli, to dělat nemohou.

A máte víc přátel mezi vědci či mezi sportovci?
Jsou to dva odlišné světy, ale každý mi dává něco. Mezi sportovci mám spoustu kamarádů. V té oblasti odborné jich asi není tolik, ale váha našeho přátelství je, řekl bych, hlubší.
jat

JEDNIČKA V MÉDIÍCH

KVALITNÍ VZDĚLÁVÁNÍ MEDIKŮ
– Česká televize, Studio 6, 30. 3. 2020

KOLEKTIVNÍ IMUNITA JE OMYL, SROVNÁVAT COVID-19 S CHŘIPKOU PROSTĚ NEJDE, TVRDÍ ŠEDO
– DVTV, 30. 4. 2020

ČESKO NA KŘIŽOVATCE: ZDRAVOTNICTVÍ
– Česká televize, Události komentáře, 15. 4. 2020

SÉRIE ROZHOVORŮ O LÉCÍCH S ODBORNÍKY FARMAKOLOGICKÉHO ÚSTAVU 1. LF UK A VFN
– Česká televize, Sama doma, 30. 3. – 2. 4. 2020

CELOSVĚTOVÁ DATABÁZE DNA POMŮŽE RYCHLE ODHALIT, PROČ I MLADÍ MOHOU PRODĚLAT TĚŽKÝ PRŮBĚH COVID-19
– Český rozhlas plus, 3. 4. 2020

SPOLUAUTOR STUDIE TESTOVÁNÍ K UVOLŇOVÁNÍ OPATŘENÍ: NESMÍME PROMRHAT VÝHODU ZÍSKANOU RESTRIKCEMI
– iRozhlas, 25. 4. 2020

MUŽI UMÍRAJÍ NA COVID-19 ČASTĚJI. VĚDCI ZJIŠŤUJÍ, ZDA PŘI LÉČBĚ POMŮŽOU ŽENSKÉ HORMONY
– iRozhlas, 1. 5. 2020

PANDEMICKÁ SITUACE JE JAKO ZDVIŽENÝ PRST PŘÍRODY LIDSTVU, VAROVUJE EPIDEMIOLOG
– Metro, 31. 3. 2020

CELÁ EVROPA SE UČÍ OD ITÁLIE, ŘÍKÁ JAN BLÁHA
– Reflex, 2. 4. 2020

NAJEDNOU JSTE PŘIŠLI O ČICH? TAK ROZHODNĚ DO KARANTÉNY!
– Blesk, 7. 4. 2020

PROMOŘENOST NEBUDE NIJAK OBŘÍ, ŘÍKÁ DĚKAN ALEKSI ŠEDO
– Hospodářské noviny, 8. 4. 2020

LÉKAŘI Z UK: VÝZVA KOLEGŮ JE SPÍŠ POLITICKÝ NEŽ ODBORNÝ NÁZOR
– ČTK, 27. 4. 2020

MLADÍ STUDENTI MEDICÍNY SE POSTAVILI DO PRVNÍ LINIE
– Novinky.cz, 26. 3. 2020

COVID-19 URYCHLÍ TELEKOMUNIKACI VE ZDRAVOTNICTVÍ A POVEDE KE ZKRÁCENÍ HOSPITALIZACÍ, ŘÍKÁ NEUROCHIRURG DAVID NETUKA
– Zdravotnický deník, 15. 4. 2020

1. LF UK POMÁHÁ I SPORTEM
– České novinky, 20. 4. 2020

ŠEDO: UTEKLI JSME TYGROVI, ALE JEŠTĚ ČÍHÁ
– Novinky.cz, 26. 4. 2020

ZPOVĚDI PŘES RESPIRÁTOR: MEDICI Z 1. LF UK
– iForum, 27. 4. 2020

JEDNIČKA V SÍTÍCH

Největší úspěch měl na fakultním Facebooku příspěvek z tiskové konference MZ ČR, kde hovořil děkan Aleksi Šedo k zahájení Studie kolektivní imunity SARS-CoV-2-CZ-Preval, na níž se naše fakulta podílela. Tento „post“ získal 188 reakcí a oslovil 11 960 lidí!

Na fakultním Instagramu vás nejvíce zaujalo poděkování ředitelky Nemocnice sv. Alžběty Na Slupi našim studentům dobrovolníkům, kteří zde během pandemie COVID-19 vypomáhali. Příspěvek získal 365 reakcí a vidělo ho přes 2770 lidí!

Jak relaxuje profesor Jan Bartoníček?

Pro přednostu Kliniky ortopedie 1. LF UK a ÚVN bylo prý v dřívějších dobách nejlepší relaxací jet s partou kamarádů na vodu. „Člověk na týden zmizel a byl nedostižitelný. Jenže doba se změnila, mobily nás dostihnou všude a na Vltavě v Rožmberku je v létě horší provoz než na Jižní spojce v pátek odpoledne," vzpomíná J. Bartoníček a dodává, že když si potřeboval opravdu vyčistit hlavu, zvolil lezení „na písku" na Hrubé Skále: „Při zoufalém přemýšlení, kde se chytit, jde vše ostatní stranou. To už je také minulost, ve Skaláku se už neleze, cesty zarostly lišejníkem a o nás lze říci totéž. Takže v současnosti je pro mne nejlepším relaxem jít se proběhnout do lesa. Po zimě to první týdny dost bolí, ale stojí to za to. Mimo fyzické aktivity jsou to v posledních letech koncerty mého kamaráda, kytaristy Luboše Brabce, který je přes léto pořádá na krásných místech, jako jsou například Písek nebo kladrubský klášter. Pokud se spojí krásná hudba, kterou Luboš vybírá, s geniem loci daného místa, jde o mimořádný zážitek."

red

Kytarový virtuóz Lubomír Brabec je kamarádem Jana Bartoníčka. Foto: archiv J. Bartoníčka

VÝZNAMNÁ OCENĚNÍ

Cena Wernera von Siemense pro D. Myšíkovou

MUDr. Dagmar Myšíková, Ph.D., z III. chirurgické kliniky 1. LF UK a FN Motol obdržela za svou vědeckou činnost v oblasti imunitní odpovědi u karcinomu plic Cenu Wernera von Siemense v kategorii Ocenění za vynikající kvalitu ženské vědecké práce. Jako hlavní autorka práce Case–Control Study: Smoking History Affects the Production of Tumor Antigen–Specific Antibodies NY-ESO-1 in Patients with Lung Cancer in Comparison with Cancer Disease–Free Group (JTO) také získala 1. místo za excelentní publikaci, kterou letos poprvé vyhlásila naše fakulta.

Prestižní cena IGPOTY pro V. Sýkoru

Vedoucí Centra experimentálních biomedelů 1. LF UK Mgr. Viktor Sýkora uspěl v prestižní mezinárodní soutěži International Garden Photographer of the Year (IGPOTY). Jeho snímek rostliny *Tragopogon porrifolius*, česky Kozí brada pórolistá, získal skvělé třetí místo jedné z hlavních kategorií (Abstract).

klu

INFORMAČNÍ ZDROJE

Sborník lékařský v Digitální knihovně 1. LF UK

V digitální knihovně 1. LF UK (kramerius.lf1.cuni.cz), která on-line zpřístupňuje starší odborné texty spjaté s fakultou i její historické sbírky, máme nový přírůstek – Sborník lékařský (resp. Sborník klinický a Sborník poliklinický), nesoucí paralelní francouzský název Archives bohêmes de médecine. U nás digitalizovaný Sborník lékařský naleznete volně dostupný pro roky 1887–1920. Čísla od roku 1921 chrání autorský zákon a přístup k nim je omezen pouze na prostory studovny ÚVI. Časopis vycházel postupně pod několika názvy, ale jeho kontinuita trvá dodnes – v současnosti se jmenuje Prague Medical Report: Multidisciplinary Biomedical Journal of the First Faculty of Medicine, Charles University (pmr.lf1.cuni.cz). Sborník lékařský začala vydávat česká lékařská fakulta krátce po rozdělení Karlo-Ferdinandovy univerzity a u jeho zrodu stáli mj. Jaroslav Hlava a Josef Thomayer. Význam časopisu přesahuje 1. LF UK, neboť notnou měrou přispěl rozvoji celé české lékařské vědy.

Markéta Ivánková, Jitka Stejskalová, ÚVI

JEDNIČKA BLAHOPŘEJE

Blahopřejeme k březnovým a dubnovým výročím

doc. MUDr. Bohumilu Seifertovi, Ph.D., přednostovi Ústavu všeobecného lékařství 1. LF UK

doc. MUDr. Luďku Peřinkovi, CSc., ze Stomatologické kliniky 1. LF UK a VFN

doc. MUDr. Martinu Bortlíkovi, Ph.D., z Interní kliniky 1. LF UK a ÚVN

prof. MUDr. Viktoru Kožichovi, CSc., z Kliniky dětského a dorostového lékařství 1. LF UK a VFN

doc. Ing. Karlu Hánovi, Ph.D., z Ústavu biofyziky a informatiky 1. LF UK

prof. MUDr. Pavlu Marunovi, CSc., z Ústavu patologické fyziologie 1. LF UK

prof. MUDr. Soně Nevšímalové, DrSc., z Neurologické kliniky 1. LF UK a VFN

doc. RNDr. Pavle Poučkové, CSc., z Ústavu biofyziky a informatiky 1. LF UK

prof. MUDr. Renatě Cífkové, CSc., z II. interní kliniky – kliniky kardiologie a angiologie 1. LF UK a VFN

prof. MUDr. Janu Danešovi, CSc., z Radiodiagnostické kliniky 1. LF UK a VFN

doc. MUDr. Zdeňku Vilikusovi, CSc., přednostovi Ústavu tělovýchovného lékařství 1. LF UK a VFN

syk

KNIŽNÍ NOVINKY

Albertova sbírka – Onemocnění slinivky břišní

První komplexní monografie Albertovy sbírky je věnována onemocněním slinivky břišní. Zahrnuje anatomii, fyziologii, patologickou fyziologii a patologii tohoto orgánu; dále se zaměřuje na využití zobrazovacích metod a interdisciplinární pohled na hlavní onemocnění (záněty, nádory, úrazy). Kapitoly připravili přední odborníci z ČR a jednu i zahraniční centrum. Kniha je určena lékařům napříč obory. Kromě nejmodernějších poznatků, klasifikací a guidelines jsou zdůrazněny výstupy nejen pro každodenní praxi, ale i pro vědecké bádání.

Autoři: Zdeněk Krška et al.
Nakladatelství: We Make Media

Lékařská fyziologie

Druhé, po devíti letech zcela přepracované a aktualizované vydání představuje moderní odbornou učebnici jednoho ze základních oborů lékařství. Podrobnou a didakticky vytříbenou obrazově bohatou publikaci využijí nejen pregraduální studenti, ale i lékaři v předatestační přípravě. Cenný je velký rozsah obrazové dokumentace. Kniha pokračuje v dlouhodobé tradici a navazuje na řadu opakovaně vydávaných učebnic autorského kolektivu Fyziologického ústavu 1. LF UK. V současnosti představuje na domácím knižním trhu v podstatě jedinou moderní učebnici, která plně odpovídá sylabům lékařské fyziologie na českých lékařských fakultách

Autoři: Otomar Kittnar et al., Nakladatelství: Grada

klu

MOZEK NA JEDNIČKU

Jak jste na tom se znalostí mikrobiologie?

1. Biofilm je struktura tvořená bakteriemi, která:
a. snižuje odolnost bakterií
b. slouží k adherenci, komunikaci a ochraně bakterií
c. zamezuje komunikaci bakterií

2. V jakém prostředí se vyskytuje (řádově) nejvíce bakterií:
a. v půdě
b. ve vzduchu
c. v pitné vodě ze studny

3. EPEC je zkratka pro:
a. enteropatogenní Escherichia coli
b. extrémně patogenní Escherichia coli
c. extraperitoneální Escherichia coli

4. Antibiotika lze dělit podle jejich účinku na bakteriostatická a baktericidní. Mezi baktericidní nepatří:
a. betalaktamová antibiotika
b. makrolidy
c. glykopeptidy

5. Pro mykoplasmata platí, že:
a. nemají buněčnou stěnu
b. nemají ribozomy
c. šíří se aerosolem

6. Rickettsia rickettsii je původcem:
a. horečky Skalistých hor
b. křovinného tyfu
c. skvrnitého tyfu

7. Hepatitida B se laboratorně jednoznačně prokáže:
a. pozitivním ELISA testem na přítomnost HBsAg (povrchový antigen viru)
b. pozitivním ELISA testem na přítomnost protilátek proti HBsAg
c. pozitivním testem na heterofilní protilátky

8. Koronaviry schopné infikovat člověka jsou:
a. pouze SARS-Cov-19
b. SARS, MERS a SARS-Cov-19
c. výše uvedené a řada dalších způsobujících respirační onemocnění

Správné odpovědi: 1. b, 2. a, 3. a, 4. b, 5. a, 6. a, 7. a, 8. c
Autor: RNDr. Jan Novák, Ústav imunologie a mikrobiologie 1. LF UK a VFN

1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy

ve spolupráci s Pedagogickou fakultou Univerzity Karlovy

E. WHITACRE

Alleluia

PŘESUNUTO NA PODZIM

ve středu 13. května 2020 v 19.30 hodin

kostel Nanebevzetí Panny Marie a sv. Karla Velikého, ulice Ke Karlovu, Praha 2

Účinkující:

Collegium paedagogicum, smíšený pěvecký sbor a komorní orchestr PedF UK

Piccolo coro & Piccola orchestra

dirigent Marek Valášek

31. koncert z cyklu Fakulta v srdci Karlova se koná

pod záštitou děkana 1. lékařské fakulty UK prof. MUDr. Aleksiho Šeda, DrSc.

1. LÉKAŘSKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

PEDAGOGICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

www.lf1.cuni.cz